27րդ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 7490   9 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1910   ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ   22 décembre 1910 27me année N. 7490

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
ԽՄԲԱԳԻՐ
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ
ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՏ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
ՏԵՍՆԵԼ Դ. ԷՋԸ
Կ. Պոլիս Ղալաթիա

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք
ԱԶԳԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آرەولك
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیازی قره کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMENIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple, Galata

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՄԻԹԻՆԿԸ

Անցեալ ուրբաթ իրիկուն Ձախակողմեան կուսակցութիւնը միթինկ ունէր Սկիւտարի Յառաջդ. Միութեան լսարանին մէջ։

Անտարակոյս իր մանրամասն պարագաներով այս միթինկին եղելութիւնը զոր Ազատամարտ դիտումնաւոր կերպով չէր նկարագրած ամբողջովին, գործին չեկած կէտերը զանց առնելով։

Այս միթինկին կը նախագահէր Գ. Միհրդատ Հայկազն և բանախօսներն էին Գ. Մելքոն Կիւրճեան, Գ. Աբրահամ Հայրիկեան, Գ. Ղեւոնդ Մելոյեան և Գ. Ա. Վասմեան։

Առաջին բանախօսը Աղթամարի խնդիրին վրայ խօսելով ջանաց հաստատել թէ հասոյթի առաւելութիւններ կան այն վանքին եկեղեցիներուն մէջ, թէ առատ են և զրպարտութիւն է թէ Դաշնակցութիւնը հոն զեղծումներ բրած է, մինչդեռ չկրցաւ հերքել թէ հոն կատարեալ պատանիներ դարձուցեր են, ու պաշտպան դարձուածքներով միթինկը ատաղձելուն չի կրցաւ պատասխան տալ ներկաներէն պետական քննիչ (կրթական) Համազասպ Հաճի էֆէնտիին հաւաստումներուն թէ ինք անձամբ հոն գացած ու տեսած է ոչնչացած եղածները, թէ իրաւամբ պէտքն կանոց դարձուցած են եղեր։

Երկրորդ բանախօսը՝ Գ. Հայրիկեան, իր հին հաշիւները ջանաց մաքրել և Թաղականներու ու Հոգաբարձու աղաներու ի գործ դրած կամայականութիւնները դատապարտեց ու անձնականութիւններով զբաղելով՝ ձանձրացուց ներկաները։

Գ. Ղեւոնդ Մելոյեան եւս գրեթէ նոյն խօսքով խօսելով՝ դատապարտեց աղաներու ընթացքը։

Ի վերջոյ բեմ հրաւիրուեցաւ Գ. Ա. Վասմեան, որ իր պատերազմաշունչ բեմբասութեամբ ծափեր խլեց։ Ճառախօսը ընդդիմադիրներու մասին դիտողութիւն ընելով, իրաւացի կերպով դատապարտեց զանոնք, — անշուշտ բացառութիւններ յարգելի էին — թէ անոնք անտարբեր են գաւառի ցաւերուն հանդէպ, չուզելով երթալ և մօտէն ցաւակից ըլլալ հեռաւոր Հայութեան, զայն մխիթարելով ու դարման տանելու աշխատելով անոր ողբալի կացութեան։ Գալով Գ. Վասմեանի միւս յայտարարութեանց, բացարձակապէս ամբաստանութիւն էր բրածը։ Ներկայ եղողներէն կային անշուշտ բաւական թուով իրեն համամիտ չեղողներ. իր լսողները թափուած բացակայ անձերու հասցէին, շատերու կողմէ ընդունուեցան ծիծաղով և քամահրանքով. ներկաներէն կային նաև քիչ շատ զարգացած անձեր, որոնք ամբոխի մը մաս կը կազմէին և անգիտակ իրենց բրածին, կը ծափէին ճառախօսին փոյլերուն ու պոռոտ յայտարարութիւններէն. այդ անձերը՝ որոնք ըստ իրենց ընդգրկած ուղղութեան, կը պաշտպանեն Ձախակողմեանները, թէ՛ ուղիղին և թէ սխալին մէջ, կը ստիպուէին ծափել մեծադղորդ յայտարարութիւններէն։

Գ. Վասմեան գովեստ բրաւ Ձախակողմեան կուսակցութեան, որուն անունով յայտարարեց թէ իրենք սատնման են Ազգին փրկութեան, մաքրագործումի աշխատութիւնը, թէ իրենց նուիրական պարտքը կը համարին Ազգ. Ժողովին ապալումն են, — առանց գիտնալու թէ ո՛վ տուած է իրենց այդ իրաւասութիւնները և ո՛ր օրէնքով —, անշուշտ զինքը ծափահարող իր ժողովուրդը տուած ըլլալու է յանուն հայ ազգին այդ իրաւասութիւնը։ Ճառախօսը, ըստ իր բարի սովորութեան, նաև յեղափոխականներու հեղինակ ըլլալը յայտնելու համար, անպարկեշտ խօսքեր ուղղեց բացակայ անձերու հասցէին, որուն չի հանդուրժելով, վերջին պահուն ներկաներէն մաս մը մեկնեցան։ [illegible] կոկաոց Թաղ և այլն իրար խառնեց, ինչ որ զաւեշտ նկարագիր մը ընծայեց անշուշտ։

Գ. Վասմեան երեւակայելու ցուցնելու մը որուն շուքը ինկած է արդէն հայ ազգ. գործերու վրայ։ Այդ ցախաւելը այնպէս կ'ենթադրէ որ կամ Դաշնակցութիւնն է և կամ Ձախակողմեան կուսակցութիւնը։ Ինչ որ ալ ըլլայ, ըստ ճառախօսին օր ըստ օրէ կը սպառնայ մեզի ցախաւելը, որ պէտք գայ աւլէ և մաքրագործէ ամէն բան. Երուսաղէմ, Պոլիս, Պատրիարքարան, Որբանոց, Հիւանդանոց, Ազգ. Ժողով և Վարչութիւն։ Մաքրագործումի գաղտնի գաղափարը գնահատելի է, բայց Ազատագաններու խօսքերը իրենց գործքերը և քաղքենիական ուղղութիւնը բնաւ չեն արդարացներ։ Պարզ maxime մըն է թէ. նպատակը միջոցը չարդարացներ բնաւ։ Արդարանալի չէ անշուշտ Ձախակողմեաններու առաջադրած քանդումը և ընդվզումը ազգ. իշխանութեան դէմ։

Մի՛ արդարեւ, եթէ իրենց ընդդիմադիրները նոյն օրինակ absurde և ազգադաւ գաղափար մը յայտնէին, հազարաւոր լուտանքներու, անարգանքի, յարձակման ենթակայ ըլլալով ազգակործաններ պիտի կոչուէին։ Բայց որովհետեւ Ազգ. Ժողովը լուծելու գաղափարը իրենց հեղինակութիւնն է, լաւ է ըստ իրենց։ Ամէն հայ անհատ պարտի լաւ խորհիլ ու գտնել, և տարաժամաբար պիտի դատապարտէ Ձախակողմեանները։ Ձախակողմեաններէն մասնաւորապէս Ա[illegible] էր որ միշտ կը յայտարարէր թէ տարուէն նոյնիսկ Ազգ. Սահմանադրութեան բարեփոխման ձեռնարկել կ'ուզէ, սա մինչ որ հիմա իրենք ալ իրեն բոլորովին լուծելու Ազգ. Ժողովը. ի՛նչ հակասական ընթացք. Գ. Շահրիկեան չի կրնար ուրանալ որ մէկ քանի ամիս առաջ ինք ըսաւ որ բարեփոխել ջանալով Ազգային Սահմանադրութիւնը, երկիւղ կայ որ գալէ ամբողջ ջնջուին զայն ձեռքէ հանենք։ Ուրեմն իրենք ջանալու էին փնտռել Ազգ. Սահմանադրութիւնը պահելու համար այդ տեսակ ազգադաւ գործի մը միջամտել չըլլալ։ Ցանկաց Ազգ. Ժողովի օրինակը գեռ թարմ է, միջամտութեանց հետեւանքը տեսանք։

Գ. Վասմեան յետոյ սկսաւ աղայական կամայականութեանց դէմ խօսիլ ու սոփան դատապարտեց. կրնաք կարդալ ըսաւ Ազգ. Ժողովին վերջին մէկ քանի նիստերու ատենագրութիւնները և միեւնոյն ատեն յայտարարեց թէ սոփան կայ և կը մնայ չի հասկցողներուն համար։ Այսպէսով կակազած և ճառամարտական փաստերով ինքզինքին հակասեց Գ. Ճառախօսը. Այնուհետեւ Գ. Վասմեան իր բրած սոփեստութիւնները մեզմէ աւելի լաւ գիտէ։

Գ. Ճառախօսը Սոփայի քաղաքականութիւնը (ինք ստեղծած է այս ասացուածը ինչպէս ուրիշ կարգ մը բաներ զորս չի գիտեր թէ ո՛ւր առաւ և ինչպէս գործածելու է) դատապարտեց ու ըսաւ. ամէն կուսակցութիւններ պաշտպան են ուրիշներու դէմ, կարծես թէ ազգին փրկութիւնը ոստիկան (ըստ իրենց սուրն) չի բերելուն մէջ կը կայանար, որպէս զի սոփաները լաւ գործեն անշուշտ, ու իր փոյլերուն խօսքերով, անձնազոհութեան առաջադրութիւնովը ծափեր խլեց իր ժողովուրդէն։ Կ'ըսէր Գ. Վասմեան չուզեր հասկնալ թէ ոստիկանը կը բերուի սոփային դէմ, ազգ. երեսփոխաններուն կեանքը պաշտպանելու համար. ըսել է որ ինք կ'զգայ թէ իրեն համար ալ է ըսուած կ'ըլլայ քանի որ կը յայտնէ թէ պաշտպան և խուսափ է սոփայի որովհետեւ չեմ պահեր կարծիքի և գաղափարի ազատութիւն։

Կարծեցեալ կամայականութիւններուն դէմ խօսելով և ի վերջոյ Գ. Վասմեան ակնարկելով Բիւզանդիոնի խմբագրապետին վայրենիօրէն գանակոծման յայտարարեց որ եթէ սոփայի հարուածները դաշնակցականի հարուած էին, ողջ չէր մնար ու հոն... (Ծափեր)։

Ներկաներէն պարոն մը նախ ընդդիմախօսելով հարցուց թէ օրինական արտամադրութեան համեմատ Ազգ. Երեսփոխաններուն $1/3$ի փոփոխման մասին ինչո՞ւ Ձախակողմեանները առաջնոյ որեւէ դիտողութիւն չէին ըրած և մէկէն ի մէկ ըրին. Գ. Վասմեան կարկառ պատասխանով մը յայտնեց թէ օրակարգի վրայ կարեւորագոյն խնդիր գտնուելուն զայն յետաձգած էին։

Անկէ վերջ այն ատենը ատարագրաւը բուռն կերպով բողոքեց, Գ. ճառախօսին հակառակութեան մէջ ըլլալը մատնանշեց, Ձախակողմեաններու ընթացքը քննադատեց և Գ. Վասմեանի ըրածները բրովօքասիոն են ըսաւ։

Այս յայտարարութիւններուն վրայ աղմուկ մը փրթաւ ներկաներուն մէջ ու Գ. Վասմեան երկրորդ ամբոխավարութիւն մը ընելով ըսաւ թէ ժողովը կը նախատուի, որպէս զի առաջքըլլալու գիտակցութիւններ յարձակին իմ վրաս, պահանջելով որ կամ ես առնեմ ըսած ամբոխավար խօսքս կամ դուրս ելլեմ, առանց ջանալու որ հաստատէ ճառախօսը իր ամբոխավարութիւն չընելը. բարեբախտաբար շուտով շրջապատեցին զիս բարեկամներ, ի մասնաւորի Գ. Աւրանի և Գ. Մելիքեան ու Համազասպ Հաճի էֆ.ն և արգիլեցին յարձակողները հարուածելէ զիս։

Ի վերջոյ Գ. Ճառախօսը հանդարտեցնելու աշխատելով ներկաները, բանաձեւեր առաջարկեց ու միեւնոյն ատեն յարգելի նախագահը զաւեշտ ընթացքով մը ըմբռնելով գաղափարի և կարծիքի ազատութիւնը, մեռեցաւ ինծի և խնդրեց որ բեմէն եկեմ արտայայտուիմ. ուրիշ բարեկամներու պնդումին վրայ մօտեցայ բեմին, բայց ճառախօսի մը յուսախաբութիւնը չունենալով համեստօրէն բեմին առջեւէն սկսայ հաշուել իմ հարցումներուս շարքին, և սա դաշնակցականներէն առաջ գլուխները չի հանդուրժելով դարձեալ կը սուլէին և բղաւումներով կը խափանէին ձայնս ու կը պահանջէին որ ես անձամբ խօսիմ, առանց թողելու որ հարցուած ուղղուած անձը պատասխան տայ. Գ. Վասմեան դարձեալ սոփայի փաստաբանութիւնը ընելէ վերջ, պահանջեց ինծմէ որ որոշանուած ամբոխավար բառս ետ առնեմ, ապա թէ ոչ հեռանամ ժողովարանէն։ Այս պահանջումին վրայ յայտարարեցի որ եթէ կ'ուզէք որ ետ առնեմ խօսքս, կը պահանջեմ որ չի քուէարկէք հասարակ բանաձեւ յանուն Սկիւտարի ժողովուրդին. նոյն իսկ ներկաներուն մէջ իսկ ապահով եմ թէ կը գտնուին ձեզի տարակարծիք գտնուող բաւական թուով անձեր. ու պահանջելուս վրայ հաւանեցաւ քուէի դնել բանաձեւերը։ Հոն եղող ժողովուրդէն շատ աւելի թուով իրաւքան ժողովուրդը որ անշուշտ հոն բացակայ ըլլալով խարթ չէր, հիմնովին հակառակ էր այս բանաձեւերուն, դիտել տուի Գ. ճառախօսին թէ անոնք համամիտ չեն Դուրեանի Պատրիարք մնալուն, կը դատապարտեն Ձախակողմեան երեսփոխաններու ընթացքը և համամիտ չեն բնաւ Ազգ. Ժողովի լուծուելուն. իրերու ընթացքը սա ատենէն ցոյց պիտի տայ որ գէթ ատոր։ Ըստ այսմ Գ. Վասմեան մի առ մի ներկաներուն քուէին ենթարկեց հաւանելով իր բանաձեւերը։ Ներկաներէն շատերը՝ 40-50 հոգի, գտնուեցան վախէն չէին համարձակեր մատերնին վեր առնելու հակառակ քուէ տալու համար, շատերն ալ մատերնին վեր առնելնին և իջեցնելնին մէկ ըլլալով 10-15 հոգի միայն անկեղծութեան հակառակ քուէ տուին, թէեւ շատեր ալ առանց մատ վերցնելու հակակարծիք էին և չէզոքներ կան ըսելով բաւականացան, ինչ որ նկատի չառնուեցաւ. վերջապէս աղմուկի մէջ հաւանելով բանաձեւերը մեծամասնութեամբ ընդունուեցան և բաւական թուով չէզոքներ եղածներուն վրայ ծիծաղելով քովընտի դուռէն դուրս ելան։

Այս պահուն է որ երբ միթինկը աւարտեցաւ ու ներկաները ցրուելու վրայ էին, Գ. Վասմեանէ խնդրեցի որ մէկ քանի հարցում ուղղեմ իրեն, քանի որ զիս արգիլեցին սուլելով միթինկին մէջ խօսելու և հարցումներ ուղղելու. որուն պատասխան յայտարարեց թէ ի վիճակի չէ պատասխանելու, որովհետեւ ինչո՞ւ, չեմ գիտեր. ասիկա փախուստի ճամբայ չէ՞ր, բնական է Գ. Վասմեան չպիտի կրնար ինծի ալ սոփեստութիւն ընել ինչպէս կ'ընէ իր ժողովուրդին։

Ցաւոյ վերջին պահուն դարձեալ ներկաներէն մին առաջարկեց որ բանաձեւերուն տակ համամիտները ստորագրեն և իրենք սիրայօժար պիտի ընեն այդ բանը. ճիշդ ես ալ մտադիր էի այս առաջարկը ընել։ Գ. Վասմեան սակայն աւելորդ համարեց և ժամավաճառութիւն պիտի ըլլայ ըսելով զգեց. վասնզի գիտէր որ եթէ ստորագրելու խնդիր ըլլար կէսը չի պիտի ստորագրէին և այդպէսով իրականութիւնը պիտի պարզուէր։

Սկիւտար   ԱՐՇԱԿ Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Յ. Գ.— Բացարձակապէս զրպարտութիւն է թէ ես միթինկը խանգարելու համար ուրիշներէ գրգռել ընդդիմախօսած ըլլամ։ Կրնան քննելով հասկնալ։ Սխալ էր թէ ես գլխիկոր առաջ դարձայ պատասխան տանալէ վերջ, նաեւ սխալ է թէ զիս դուրս հանեցին. Նախագահը կրցաւ ժողովին արժանապատուութիւնը պահել. թէեւ ինծի հետ շատեր հարցումներ ունէին ուղղելիք և իրենց հակառակ գաղափարներն յայտնելիք, բայց որովհետեւ զիս խափանեցին և արգիլեցին զանոնք չկրցան շարունակել ընդդիմախօսութիւնը։

ՍԱՏԿԻ՛Ն... ՄԱ՛Հ...

Եւ հայ ազգին մէջ գտնուեցան անձեր, որոնք առանց խպնելու, առանց գետնին տակն անցնելու, կիրակի Ձախակողմեաններու սարքած գեցիկ միթինկին մէջ, հայ ընտրեալ, պատուական, մրաջան ազգայիններու հասցէին վերի արիւնոտ, կարմիր սպառնալիքներն հրապարակ նետեցին։

Արիւնոտ անխղճմտականներ, ապագայ Հայութիւնը կազմող երիտասարդութեան առջեւ «Սատկի՛ն խաղխաչականները... մա՜հ անոնց» պոռացին... և ներկայ ամբողջ ժողովուրդը այս արիւնոտ, գուաճան պատգամը ծափահարեց, որուն վրայ հայ երիտասարդութեան արիւնահոտ ուղխիդն, «Թո՛ղ ապրին, մենք անոնց մահը չենք ուզեր, այս բանը մեզ ընել չա՛տ դիւրին էր, անոնք մեզ հետ կը նստէին, սակայն չէ՛նք ուզեր...» գոչեց ծաղրական շեշտով մը։

Տեսա՞ք, մեր Ձախակողմեանները միտքերնէն ի՛նչեր ալ կ'անցնեն եղեր... եթէ ուզեն, կեդրոնի խմբակցութիւնը, հայութեան հարազատ ներկայացուցիչները մէկիկ մէկիկ կը ջարդեն եղեր.... Վա՜խ Ազատականութեան, ի՛նչ արիւնոտ բերաններու մէջ կը ծամուիս...։

Ենովք Շահէնի մը տխրահռչակ մէկ տարբը դատապարտող Ձախակողմեաններ, իրենց եղբայրներուն, ազգակիցներուն կեանքը վերջացնելու խորհուրդներ իսկ ունեցեր ե՛ն... Եւ ասո՛նք, այսօր ինքզինքնին ժողովուրդի ներկայացուցիչը կը կոչեն։

Միթինկին մէջ, վերնատան չորդներէն մին, իր ճաղթած, խալպառ, ոճրագործի ձայնովը «Մա՜հ» գոչած պահուն, եթէ մեր Ձախակողմեանները իրօք հայութեան ներկայացուցիչն ու ձայնն էին, այդ կարմիր մարդուկը դուռնէն դուրս պէտք է նետէին։ Այս չըրին, այլ, մինչ ժողովուրդը այս բառերը կը ծափահարէր, անդին գիտակից-Ձախակողմեան երեսփոխաններ կը խնդային։ Ի՜նչ վատ հոգի... Ձախակողմեանները, անոնց մահուընէն վերջ, ազատ շունչ մը պիտի առնէին... ինչո՞ւ չխնդային։

Ու «Ազատամարտ» այս բաները չպիտի գրէր, որպէս զի դատաւոր չիմանար. Հեռագիրները կարելի է կը դադրին, որով ըստ իր բարի սովորութեան, վաղը նորէն հայրենիքը կը խաբէ և օրուան արիւնահոտ միթինկը «Ժողովուրդի անկեղծ արտայայտութիւն» կը կոչէ... Իրաւունք ալ ունի, ատի մեռած, անխղճմտական ժողովուրդի մը արտայայտութիւնն է։

Ժողովուրդը կապուած էր Սրբազան Պատրիարք հօր տան առջեւ, լրագրի մը խմբագիրը քիչ մնաց որ անոնց կիրքերուն զոհն ըլլար, թերեւս անոնց սօրաններուն տակ գլուխը ջախջախուէր... Ժողովուրդը համակրական ցոյց մը կ'ընէր... Եւ Ձախակողմեանները բեմերէն կը պոռան թէ՛ ո՞ւր են մեր քննադատողները, ինչո՞ւ ճակատաբաց չեն գար և մեր ըսածները չեն ջրեր... Պ. Վասմեան, ո՞ր ընդդիմադիրը կարող է այդ բեմէն խօսիլ, ո՞վ կրնայ ձեր հասցէին հերքումներ ընել, ձեր սօրանները այդպիսի քաջութիւն մը ոչնչացնելու պատրաստ չե՞ն արդեօք, կեանքը ձեզ համար այսչափ աժա՞ն է։ Մահուան դատապարտուած ! երեսփոխանները, այդ արիւնկզակներուն հետ դէմ դէմի կրնա՞ն գալ, ձեր կարմրութիւնը, ժողովրդեան կիրքե՞րը շահագործել կ'ուզէք... վստահ եղէք որ չպիտի յաջողիք։

Ու սեւուր տպաւորութեան մը տակ տուն վերադարձայ, ճամբան պատահմամբ կեդրոնի Ազգ. երեսփոխաններէն մէկուն տանը հանդիպեցայ։ Աստուա՛ծ իմ, ի՛նչ տեսարան։ Տան տիկինը անկողնոյն մէջ կը դողար և կը հեւար, անմեղ աղջնակ մը, զոր տախտակներուն վրայ անմերկ կը հագար, կրակներու մէջ կ'այրէր, տան միակ սպասուհին գլուխը կապած, բազմոցին վրայ երկնցած էր. տան մէջ ամէնքն ալ հիւանդ էին, անօթի և անպաշտպան։ Ժամը գի-

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

102

ԸՆՏԱՆԻՔ, ՊԱՏԻՒ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

(ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԲԱՐՔԵՐ)

Հեղինակ՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍՆԵՒՉՈՐՐՈՐԴ

— Կարծեմ թէ Երանիկ հանըմը իր երկանք հետ քէյֆ պիտի ընէ տէյի Ղուկաս էֆէնտիին տասը ոսկի ամսական մը ճարելու պէտք չունի, պատասխանեց վաճառականը ամենայն կոպտութեամբ։

Երանիկ բարկութենէն չարաչարուեցաւ բայց չկրցաւ պատասխան մը գտնել և գլուխը ծռեց։

Հետեւեալ առաւօտ, վաճառականին մեկնելէն ետքը, Երանիկ դարձաւ իր սեւեռուն գաղափարին.

— Այս մարդը գուցէ կը ստէ, մտածեց ինքնիրեն և երկանս ամսականին համար ըսածները ճշմարիտ չեն, այլ միայն զիս խաբելու համար հնարուած. պէտք է որ ես առանձին խօսիմ Բերովբէ էֆէնտիին հետ և ամէն բան հասկնամ... այն ատեն կրնամ ընելիքս որոշել։

Ղուկաս էֆէնտի առաւօտ մեկնած ատենը իմաց տուած էր որ յառաջիկայ անգամ գալուն հաւանօրէն իր հետ պիտի բերէր Բերովբէ էֆէնտին և պատուիրած էր Երանիկի սիրալիր ընդունելութիւն մը ընելու և նախորդ անգամուան ընթացքը չի բանելու։ Երանիկ՝ որ արդէն իսկ որոշած էր դիմում ընելու Բերովբէ էֆէնտիի, առանց դժուարութեան հաւանութիւն յայտնեց ըսելով.

— Քանի որ քու բարեկամդ է և դուն ալ կը փափաքիս որ լաւ ընդունելութիւն ընենք իրեն, ես ալ ձեռքէս եկածը պիտի ընեմ։

Այս համակերպութիւնը քիչ մը զարմացուցած էր վաճառականը որ ընդհակառակը ընդդիմութեան կըսպասէր քենիէն կողմէ, բայց յետոյ ինքնիրեն բացատրեր էր այդ համամտութիւնը։

— Կ'երեւայ որ մտածեր է, երկանը մասին ըսածներս իրենց ազդեցութիւնը ըրեր են և զգացեր է որ ըմբոստութեամբ գործ չտեսնուիր։

Երբ երկու օր ետքը, վաճառականն ու Բերովբէ էֆէնտի եկան Սարըեր, Երանիկ իր խոստումին հաւատարիմ շատ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ իր քեռայրին բարեկամին, որ հիացած մնաց կնոջ իր նկատմամբ ցոյց տուած այդ համակրանքներէն որոնք չէին համապատասխաներ նախորդ այցելութեան միջոցին անոր բռնած վերաբերմունքին։

Նոյնիսկ օղի խմելու կամ երգելու համար այդ գիշեր Երանիկ դժուարութիւն չյարոյց։ Անտարբեր կրեց Բերովբէ էֆէնտիի շուայտ տենչաքնութիւնները և թոյլ տուաւ որ անշնորհք կատակներ ընէ իրեն հետ։

Ղուկաս էֆէնտի աչք կը գոցէր բոլոր այդ անցուդարձին և բնաւ նախանձ զգալու երեւոյթ չունէր։ Ան ալ իր մասնաւոր ծրագիրը ունէր և այդ ծրագրին ի գործադրութեանը համար նպաստաւոր կը համարէր իր քենիին ու բարեկամին միջեւ գոյացած համակրական յարաբերութիւնը։

Իր կինը, տիկին Թագուհի, հաւանօրէն քիչ ատենէն պիտի վերադառնար, Բողիկ արդէն իսկ մանչ մը ծնած էր և մայրը մեկնելու համար կը սպասէր իր աղջկան անկողնէն ելլելուն, այնպէս որ մէկ երկու շաբաթէն Ղուկաս էֆէնտիի ամուրիի կեանքը վերջ պիտի գտնէր։ Արդ, այս հետապնդերէն հանդէպ վաճառականը կ'ուզէր այժմէն իր պատրաստութիւնները տեսնել։ Իր նպատակն էր քենին Բերովբէ էֆէնտիին գլուխը փաթթել և միեւնոյն ատեն զայն, ուզած ատեն, գործածել իր հաճոյքին։ Ահա՛ ասոր համար հաշտ աչքով կը նայէր իր քենիին ու բարեկամին սիրալիր վերաբերումին։

Մինչդեռ մը, երբ Բերովբէ էֆէնտին ու Երանիկ առանձին մնացին, այս վերջինը ըսաւ.

— Էֆէնտի, ձեզ հետ լուրջ ու կարեւոր խնդիր մը համար տեսակցիլ կ'ուզեմ.

— Ամենայն հաճոյքով, երբ որ ուզես, պատասխանեց միւսը, խնդիրը ի՞նչ բանի վրայ է։

— Ծառայութիւն մը պիտի խնդրեմ.

— Ուրեմն կրնաս վստահ ըլլալ որ հիմակուընէ խնդիրքդ ընդունուած ու կատարուած է.

— Շնորհակալ եմ, միայն թէ այս մասին Ղուկաս էֆէնտի բան մը գիտնալու չէ։

— Ասոր համար ալ կրնաս ապահով ըլլալ։

— Ես վաղը կուգամ ձեր գրասենեակը և հոն առանձին կը տեսնուինք։

Եւ Երանիկ Բերովբէ էֆէնտիի գործատեղիին հասցէն ուզեց, զոր այս վերջինը անմիջապէս հաղորդեց։

— Ե՞րբ պիտի գաս, ըսէ որ ըստ այնմ պատրաստ ըլլամ և պէտք եղած կարգադրութիւնները ընեմ որպէս զի առանձին գտնուինք։

— Կէսօրէն ետքը, ժամը երկուքին միջոցները, պատասխանեց Երանիկ, միայն թէ՝ նորէն կը կրկնեմ չըլլայ որ այս մասին Ղուկաս էֆէնտին բան մը իմանայ։

— Անհոգ եղիր....

Բերովբէ էֆէնտի կ'ուզէր աւելի մանրամասնութիւններ հասկնալ այս անակնկալ ու խորհրդաւոր այցելութեան մասին և ատոր համար կը պատրաստուէր հարցումներ ուղղել, երբ Ղուկաս էֆէնտի ներս մտնելով հարկ եղաւ վերջ դնել այս խօսակցութեան։

Երեկոյթին մնացորդ մասը շատ հաճելի անցաւ. և երկու բարեկամները ոեւէ պատճառ մը չունեցան Երանիկի ընդունելութենէն գանգատելու։

Երբ Ղուկաս էֆէնտի իր քենիին հետ առանձնացաւ ննջասենեակը, իր գոհունակութիւնը յայտնեց անոր նոյն իրիկուան ընթացքին համար և ըսաւ.

— Կը տեսնա՞ս որ անհանդուրժելութիւնդ բոլորովին անտեղի է ու նորէն հին զուարթութիւնդ գտեր ես... երկու օր առաջ չիտակը զիս գող հանեցիր քու սխալ կերպարանքովդ և խանդ ու խելառ խորհուրդներովդ....

— Ինչ խորհուրդ, հարցուց Երանիկ բանի ժպիտով մը։

— Ես ի՛նչ գիտնամ, յիմարական բաներ, Սամսոն երթամ կ'ըսէիր, ի՛նչ կ'ըսէիր։

— Այո՛, այդ օրը խելքիս այնպէս փչեց, բայց յետոյ մտածեցի որ ըլլալիք բան չէր։

— Աֆէրիմ, կը տեսնամ որ խելքդ գլուխդ եկեր է։

Ղուկաս էֆէնտի յետոյ խօսեցաւ իր կնոջ, տիկին Թագուհիի, մօտալուտ գալուստին մասին և աւելցուց.

— Բայց դուն անհոգ եղիր, քու մասիդ ամէն բան պիտի կարգադրեմ և նորէն պիտի կրնանք մեր յարաբերութիւնները շարունակել ապահով ու ծածուկ կերպով։

(ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ)

չերուան երկուքն էր։ Բժիշկ մը կանչելու իսկ մարդ մը չկար։ Խեղճերը մինակ մնացած իրենց անկողիններուն մէջ նուաղներու դէմ կը կռուէին։ Եւ բժիշկին գացի, Տիկնոջ ամուսինը Ս. Պատրիարք Հօր հրաւէրին համաձայն, կիրակի օրով ընտանիքը երեսի վրայ թողած, Գասր-Գիւղ գացած էր, ազգային ախտոր խնդիրներու լուծման աշխատելու համար։ Ս. Պատրիարք Հօր տունն էր։

Եւ այս ժրաջան ազգային ճշմարիտ գործիչը, որ գիշերները շարունակ ազգային գործերով զբաղած ըլլալով, երկուքուկէսէն առաջ իր տաքուկ բոյնը չվերադառնար, իր ընկերներուն հետ մէկտեղ Սատկէրս, Մանուշն դատապարտուած է։ Մեր մէջ, ճշմարիտ ազգասէրի մը միակ քաջալերութիւնը այս է....

Հայ ժողովուրդը, "Հայերու գլուխները գարշապարներուն տակ ճխլողներ" սպանողներուն, անմոռանալի քաղաքական պատիժը շուտով տալու է։ Ժամանակը հիմա է։

Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Պ. ԲՈԼ ՌԸՎՈՒԱԼԻ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Օսմանեան Պանքայի նոր ընդհանուր տնօրէնը Պ. Ռըվուալ երեքշաբթի օր Պոլիս հասաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

Զինքը դիմաւորելու համար Սիրքէճիի կայարանը կը գտնուէին Օսմ. Պանքայի նախորդ ընդհանուր տնօրէն Պ. Ժ. Տէֆիէ, դէր տնօրէն Պ. տը լա Պալլիննէր, նոյն հաստատութեան աւագ պաշտօնեաներէն Պ. Պ. Բէրքէտաճեան և Պ. Ժ. Բարթոլի, Փրանսական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Ա. Սիլվէս, դեսպանատան քարտուղար Պառօն տը Պլօզէլ, Օսմ. Ռէժիի ընդհանուր տնօրէն Պ. Վէյլ, Բրէտի Լիօնէի տնօրէն Պ. Թանքրէ, Պ. Լաւ, Պ. Բիքար (երկրաչափ), Պ. Ժ. Տը Պօնաթիէ, Պ. Տը Սիւմէր, Պ. Կրաճէ, Վանտրաս պէյ, Պ. Բէք, Պ. Նաւն, Պ. Բանկէրր, Պ. Տիւբիւէ, եւայլն։

Օսմ. Պանքայի նոր տնօրէնը մեծ արժանիքի տէր անձ մըն է որ անշուշտ պիտի կրնայ մեղմել մեր նախորդ ընդհանուր տնօրէն Պ. Տէֆիէի մեկնումը, որ այնքան ցաւ պատճառած է դրամական շրջանակներու մէջ։

Գաղափար մը կազմելու համար Պ. Բոլ Ռըվուալի փայլուն կարողութեանց մասին, բաւ է հակիրճ ակնարկ մը նետել իր կենսագրութեան վրայ։ Ինք Ֆրանսայի Նիմ քաղաքը ծնած է 1856ին և ուսմունքը կատարելագործած է Բարիզ ուր իրաւաբանութեան մէջ խիստ յաջող հանդիսացած է։ Բարիզի մէջ նախ 1890ին գաղթային նախարարութեան խորհրդական պաշտօնը վարած է խիստ ձեռնհասօրէն, յետոյ նոյն պաշտօնով փոխադրուած է արտաքին գործերու նախարարութեան մէջ։ Ետքը նշանակուեցաւ ընդհանուր հիւպատոս, դաշնէճի տնօրէն, լիազօր դեսպան, Թունուզի իշխանութեան փոխ-կառավարիչ, յետոյ Մարոքի Փրանսական դեսպան և Ալճերիոյ ընդհանուր կառավարիչ։ Այս պաշտօնին մէջ մնացած է երկու տարի և երեւելի հանդիսացած է իր գործադրած կարեւոր ու փրկաւոր բարենորոգումներով։ Բայց մանաւանդ 1906ին իր համբաւը տիեզերական դարձաւ, երբ ժամանակցեալ Ալճէզիրասի ծանօթ դեսպանախորհրդին՝ իրեն պաշտօն յանձնուած ըլլալով Ֆրանսան ներկայացնել այդ դեսպանախորհրդին մէջ ուր հռչակաւոր դիւանագիտութեան ամէնէն կնճռոտ մէկ հարցը սեղանի վրայ դրուած էր, Պ. Ռըվուալ հիանալի կարողութիւն մը ցոյց տուաւ, ճարտար ու յամառ հակառակորդներու հանդէպ և վերջոյ յաջողութիւնը իրեն մնաց։ Անկէ ետքը, եղաւ Պէռնի ու Մատրիտի դեսպան, Պ. Ռըվուալ նորանոր յաջողութիւններ ունեցաւ։

Ինչպէս կը տեսնուի, օսմ. պանքայի ճակատագիրը ճարտար ձեռքերու յանձնուած է և կը յուսանք որ հոս եւս իր ջանքերը և կարողութիւնը յաջողութեամբ պիտի պսակուին, մանաւանդ որ օսմ. պանքային մէջ իրեն աջակից պիտի ունենայ Պ. Նիաս, Պ. Բէրքէտաճեան, Պ. Տիւբիւէ և ուրիշ այս կարգի աւագ պաշտօնեաներ, որոնք արդէն երկար տարիներէ ի վեր այնքան ձեռնհասօրէն կը վարեն իրենց յանձնուած դժուարին պաշտօնները։

Պ. Ռըվուալ որ ջերմ համակիր մըն է Թուրքիոյ և ինքն ալ փոխադարձաբար մեծ համակրանք կը վայելէ կառավարական շրջանակներու մէջ, թանկագին օժանդակ մը պիտի ըլլայ օսմ. կայսրութեան դրամական ու տնտեսական վարկը բարձրացնելու գործին մէջ։

Արեւելք պարտք կը զգայ այս առթիւ բարի գալուստ և յաջողութիւն մաղթելու նոր ընդհանուր տնօրէն Պ. Բոլ Ռըվուալի որ վստահ է թէ Հայերու նկատմամբ պիտի տածէ այն համակիր զգացումները որոնք այնքան սիրելի ըրած էին մեզ նախորդ տնօրէն Պ. Տէֆիէն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

Լոնտոնէն դեկտ. 7 թուականով կը հեռագրեն. «Ընտրութիւնները հետեւեալ վերջնական արդիւնքը տուին. 271 ազատական, 272 միութենական, 43 աշխատաւորական, 74 Րէտմընտի կուսակից և 10 Օ'Պրիէնի կուսակից։ Նոր Բարլամէնթը առաջիկայ յունվար 31ին (Ը. Ն.) պիտի գումարուի, իսկ բացումը Թագաւորին կողմէ հանդիսաւորապէս պիտի կատարուի փետր. 6ին (Ը. Ն.)։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Լոնտոնէն դեկտ. 7 թուականով հասած հեռագիր մը կ'ըսէ. «Թայմզի գրածին նայելով, հնդկական թերթերը կը գրեն թէ Պարսկաստանի Շիրազ քաղաքը աշխարհի միւս մասերուն հետ ունեցած յարաբերութիւններէն բոլորովին կտրուած է։ Թղթատարական երթեւեկները միշտ կ'ուշանան։ Քաղաքին հրեաներու բնակած թաղը ամբողջովին քանդուած է։ Առեւտուրը շատ մեծ վնասներ կրած է»։

*** Բերլինէն դեկտ. 7 թուականով կը հեռագրեն. «Բուխ Ասսոյէ կ'ըսէ թէ ի վիճակի է հերքելու Թէհրանի նախկին կառավարիչ զօրավար Լիոյքոֆի ըրած այն յայտարարութիւնը՝ որ Գերմանիոյ Պարսկաստանի մէջ ունեցած ազդեցութեանը կը վերաբերէր։ Երբեք խնդիր չէ եղած ռուս մարզիչ սպաներու տեղ Գերմանացիներ պաշտօնի կոչելը»։

*** Նոյեմբեր 17ին Թէհրանի մէջ կատարուած միթինկ մը շատ կարեւոր որոշումներ տուած է, որոնցմով կարելի է գաղափար կազմել թէ ինչ են Պարսկաստանի ժողովուրդին այժմ ունեցած տրամադրութիւնները։ Այս միթինկին տուած որոշումներուն գլխաւոր կէտերն են. Պարսկաստանի ժողովուրդը արեւմտեան յառաջդէմ ժողովուրդներուն ցոյց պիտի տայ թէ Պարսիկները իրենց բոլոր ուժովը բարեշրջումի և ազատութեան թուական մը բացած են։ Իրենց այս յեղաշրջման գործին մէջ, Պարսիկներուն արգելք կ'ըլլան իրենց ագահութեամբ ծանօթ երկիրներ՝ որոնք աշխարհակալութեան փառասիրութենէ մը և ծաւալ տարուած՝ ապօրէն միջոցներու կը դիմեն։ Պարսկաստանի մէջ տիրող խառնակութիւնները օչինչ են բաղդատմամբ այն խռովութիւններուն՝ որոնց թատր կ'ըլլան երբեմն միւս երկիրները, և հինգ տարի առաջ Ռուսիոյ անցուցած տագնապը՝ անկէ շատ աւելի ծանր էր։ Հակառակ մեր երկրին մէջ տիրող յեղափոխութեան, վերջին չորս տարիներու մէջ ոչ մէկ օտարական մը սպաննուած է։ Ռուսական կառավարութիւնը իր հպատակներուն կեանքն ու ինչքը պաշտպանելու պատրուակին տակ, արհամարհելով ամէն կնքուած դաշնագրութիւն, իր զինուորները մեր սահմաններէն ներս մտցուց և հիմա այդ զինուորները քաշելու համար կը պահանջէ որ պարսիկ կառավարութիւնը ամէն տեսակ մենաշնորհ տայ իրեն։ Պարսիկները կ'ուրախանան, խորհելով որ Անգլիոյ արտաքին գործերու նախարարութիւնը պիտի խնդրէ Ռուսիայէն որ իր զինուորները Պարսկաստանէն քաշէ։ Աւա՜ղ, սակայն որ մենք անգամ մըն ալ խաբուեցանք բրիտանական քաղաքականութեան մաղբէ ծնած անուշ երեւոյթներէն։ Թէհրանի անգլ. դեսպանատունը սպառնալից ծանուցագիր մը ղրկեց մեր կառավարութեան, ամբաստանելով մեր անկարողութիւնն՝ որ ամենայետին դարերու հնութեամբը նուիրագործուած է։ Երկրին մէջ առայժմ բացարձակ ապահովութիւն հաստատելու և ժողովուրդին կեանքը բարելաւելու համար դրամ անհրաժեշտ է։ Բայց Անգլիա և Ռուսիա ամէն տեսակ արգելքներ յարուցած են, ծրագրուած բարենորոգումներուն խափանումը ըլլալով և չուզելով մեր տնտեսական վերականգնումը, թոյլ չտալով ուրիշ երկիրներու որ մեր ելեւմուտքին օգնեն։ Ասոր փոխարէն, թէեւ մեր դրացիները ուզեցին մեզի դրամ փոխ տալ, բայց այնքան վնասակար պայմաններ առաջարկեցին զորս ընդունիլ բացարձակապէս անկարելի էր։ Այս դժուարութիւններուն հակառակ, նորէն մենք գործի սկսանք, երկրին զանազան մասերուն մէջ ծագած խռովութիւնները հանդարտեցնելու համար. բաւարար զինուորներ հանեցինք, ըմբոստ ցեղերը կարգի հրաւիրեցինք և ջնջեցինք խռովութեան այն վառարանները, որոնք Արտապիլի, Քարատաղի և Զէնճանի մէջ պատահած խռովութիւններուն արդիւնքն էին. և ասոնք ուրիշ բան չէին, եթէ ոչ օտարներու գործ դրած մեքենայութեանց արդիւնքը։ Պէտք չէ մոռնալ նաեւ հին րէժիմի կուսակիցները, որոնք շարունակ դաւեր կը նիւթէին Պարսկաստանի մէջ հաստատուած նոր կառավարութեան դէմ։ Անգլիա և Ռուսիա անհիմն պատրուակներ մէջ բերին և սպառնալիքներ ըրին, մեզի վախցնելու և մեր հողերնիս տիրելու համար։ Այսպէս, մեծ վճռակամութեան ցոյց տուածին հակառակ, Անգլիա ուժ կուտայ իր միջամտելու ծրագրին, յայտարարելով որ Պարսկաստանի հարաւային մասին առեւտուրը հետզհետէ կը նուազի։ Թո՛ղ անգլիական կառավարութիւնը միշտ իր յիշողութեանը մէջ դրոշմած պահէ սա պարագան թէ պարսկական խնդիրը շատ մօտէն կը յօյափէ իսլամական խնդիրը։ Հետեւաբար Պարսկաստանի իրաւունքներուն դէմ ոեւէ ոտնձգութիւն իսլամական աշխարհին հաճութեանը չպիտի արժանանայ և յոռի ու վտանգաւոր արդիւնքներ պիտի ունենայ Անգլիոյ նման տէրութեան մը համար՝ որ 73,792,000 իսլամ հպատակներ ունի։ Հիմա մեր խորհրդարանին երեսփոխաններէն կը խնդրենք որ ազդու և իրական միջոցներ ձեռք առնէ, որպէսզի օտար տէրութեանց զինուորները Պարսկաստանէն դուրս ելլեն։»

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովը դեկտ. 7ի իր նիստին մէջ զբաղած է Պ. Ֆուանիէի մատուցած բանաձեւով։ Այդ բանաձեւը կը վերաբերի վերջին գործադուլին հետեւանքով երկաթուղիի պաշտօնեաներուն տրուելիք հատուցումին։ Ժողովը ստուար մեծամասնութեամբ ընդունած է բանաձեւ մը, որով կ'ըսուի թէ Խորհրդարանը կառավարութեան ըրած յայտարարութիւնները նկատի առնելով, վստահութիւն կը յայտնէ անոր և իրաւունք կուտայ որ այս խնդիրը կարգադրէ մարդասիրական և բարեացակամութեան լայն ոգի մը ցոյց տալով և այս իմաստով ալ հարկ եղած դիմումը ընելով երկաթուղիի ընկերութեանց մօտ։ Վիճաբանութեան ընթացքին, Պ. Պրիան յայտարարած է թէ ատելութեան երկաթուղիի պաշտօնեաներէն ո՛չ մէկը պաշտօնէն պիտի հանուի՝ գործադուլ ըրած ըլլալնուն համար, բայց ընդհանուր ներում կարելի չէ շնորհել, որովհետեւ ներումը կարգապահութեան վնաս կը պատճառէ։ «Կառավարութիւնը, աւելցուցած է Պ. Պրիան, կ'ուզէ որ ընկերային մեծ յառաջդիմութիւն մը կատարուի։ Ասոր մէջ յաջողելու համար կարգապահութիւն անհրաժեշտ է և կառավարութիւնը այս պայմանով միայն իր իշխանութիւնը կրնայ պահել։»

*** Բարիզէն դեկտ. 7 թուականով կը հեռագրեն թէ Պ. Ֆալիէռի նախագահութեան տակ Էլիզէի մէջ գումարուած նախարարաց խորհուրդին մէջ, գաղթային նախարար Պ. Մօրէլ ցոյց տուաւ գնդապետ Լաբերի կրած դժուարութիւնները, պաշտպանելու համար կեդրոնական Ափրիկէի մէջ Ֆրանսայի ունեցած ստացուածքները և մասնաւորաբար Ուատայը։ Կառավարութիւնը վարկ մը պիտի պահանջէ՝ Չատի զինուորներու թիւը չորս վաշտի բարձրացնելու համար։

ՆԻՒ-ԵՕՐՔԻ ՊԱՅԹՈՒՄԸ

Նիւ-Եորքէն 7 դեկտ. թուականով կը հեռագրեն. «Նիւ-Եորքի երկաթուղիի ընկերութեան մէկ մթերանոցին մէջ պատահած պայթումը մեծ վնասներ պատճառեց շրջակայ փողոցներուն։ Շատ մը անցորդներ գետին ինկան և բազմաթիւ կառքեր շրջուեցան։ Ահ ու դողը աննկարագրելի էր։ Թերթերուն գրածին նայելով, 14 մեռած և 200 վիրաւորուած մարդ կայ։ Առաջ եկած վնասը 500 հազար տոլար կը կարծուի։»

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՆԵՂՐ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

ԱՆՀԵՏԱՑԱԾ ԿՂԶԻՆԵՐ

Թօլօնէն դեկտ. 7 թուականով կը հեռագրեն. «Լըպէթիթաէն (Սան-Սալվատոր) եկած լուրերու նայելով՝ Սան-Սալվատորի Խաղաղական ովկէանոսին վրայ գտնուած շատ մը փոքր կղզիներ վերջերս պատահած երկրաշարժին պատճառաւ անհետացած են։ Զոհերու թիւը 500 կը կարծուի։» Սան-Սալվատորի այս մասը աշխարհի ամէնէն շատ հրաբուխ ունեցող մասն է։ Այս պզտիկ հանրապետութիւնը 16է աւելի հրաբուխներ ունի, որոնք շարունակական կերպով կը մխան. հողը միշտ կը շարժի։ Վերջին երեք դարերուն մէջ քաղաքը եօթը անգամ քանդուած է։ Շատ մը տեղերու մէջ գետիններ ծովուն յատակը իջած են, ուրիշ տեղերու մէջ ալ նոր գետիններ երեւան ելած են։ Իսկ բազմաթիւ են այն փոքր կղզիները որոնք երկրաշարժին հետեւանքով ծովուն մէջ ընկղմած են։

ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
ՑԵԴԱՑԱՒՆԵՐՈՒ ԴԷՄ
ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄ
ԲՕՃՕՏԻՆ ՄԻՒՐԻՏԵՍՕՎ

Այս անվրիպելի և ազդու դեղը, որ դուրսէն կը գործածուի, արմատապէս կը բուժէ հին և նոր յօդացաւերը, յօդատապը, կաթուածը, ղօտոսկրի ցաւը, կողացաւերը և ամէն տեսակ ջղացաւութիւնները։ Այդ կարգի հիւանդները կրնան բուժուիլ այս դեղին շնորհիւ, պայմանաւ որ կանոնաւորաբար և յարատեւութեամբ գործածուի անի։ Բոլոր գլխաւոր դեղագործներուն քով կը ծախուի։ 2—10

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՐԻՒՆԱԼԻՑ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ ՄԸ

ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ ՈՒ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ

Իզմիրէն առջի օրուան թուականով ղրկուած հեռագիր մը կ'ըսէ. «Նահանգին Իտարէ մէճլիսին կողմէ տրուած որոշման համաձայն, որով Զալաթ Գայա-Տրպի գիւղի տօնավաճառը գաւառին կեդրոնը պիտի փոխադրուէր, ժողովրդեան և այդ որոշումը գործադրելու պաշտօն ունեցող զինուորներուն միջեւ խռովութիւն ծագած է։ Զինուորները զէնքի դիմելու հարկադրուած ըլլալով, 3 հոգի սպաննուած և 4 հոգի վիրաւորուած են։ Կուսակալը, ոստիկան-զինուորներու հրամանատարին հետ դէպքին վայրը գացած է։»

ԿՐԵՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Կրետացիներու բողոքի ծանուցագիրը պաշտպան տէրութեանց հիւպատոսներուն յանձնուած է։ Այդ ծանուցագրով կղզեցիները յայտ կը յայտնեն որ պաշտպան տէրութիւնները, Կրետէի այնքան բարիքներ չապալելէ յետոյ, անտարբեր հանդիսատեսներ չպիտի ըլլան ժողովրդեան հանդէպ, որ արիւնը պիտի թափէ յուսահատ պայքարի մը մէջ, տիեզերապէս արդարացի ճանչցուած ազգային ձգտումները պսակելու համար։

*** Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ նախարարապետ Պ. Վէնիզէլոս կը ջանայ Կրետացիներու յամառութեան աղետալի հետեւանքները դարմանել, որովհետեւ կը վախցուի որ կրետական խնդիրը ի նպաստ օսմ. շահերու լուծուի։ Պ. Վէնիզէլոս Կրետէի Ազգ. ժողովին բացման առթիւ ալ ազդարարած էր որ Կրետէն Յունաստանի միացնելու մասին տրուած որոշումը չկրկնեն շարունակ։

*** Աթէնքի կառավարութիւնը որոշած է տասը կրետացի ենթասպայ ընդունիլ հելլենական ենթասպաներու վարժարանը։ Այդ դպրոցին ընթացքը աւարտելէ յետոյ, յիսնապետ աստիճանին պիտի բարձրանան։ Հելլէն կառավարութիւնը կ'ուզէ տեղացի սպաներու մարմին մը կազմել, ապագային աւելի պէտք չմնալու համար հելլէն մարզիչներու։

*** Հանիայէն առջի օրուան թիւով կը հեռագրեն թէ Կրետէի Իսլամները մտահոգութեան մատնուած են։ Երեւելիները գումարում մը ըրած են, հարկ եղած միջոցներուն վրայ խորհելու համար։ Դիմումներ եղած են հիւպատոսներուն մօտ, իսլամ բնակիչներու կեանքը ապահովելու համար։ Միթինկները կը շարունակուին կղզիին զանազան կէտերուն վրայ։ Այդ միթինկներուն մէջ բանաձեւեր կը քուէարկուին, որով Կրետացիները կը յայտարարեն թէ պատրաստ են ի հարկէն զէնքով պաշտպանելու կցման սկզբունքը։

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽԻ ՄԻՋԱԴԷՊԸ

Սօֆիայի օսմ. դեսպան Ասըմ պէյի կողմէ եղած դիմումներուն վրայ, պուլկար կառավարութիւնը որոշած է քննութիւն մը բանալ սահմանագլխին վրայ ծագած վերջին միջադէպի մասին, և արդէն իսկ քննիչ յանձնախումբ մը պիտի ղրկէ։ Պատերազմական նախարարութիւնը հրաւիրուեցաւ նշանակելու այն սպաները որոնք այդ յանձնախումբին պիտի անդամակցին։

*** Գարատաղի կառավարութիւնը որոշած է յանձնախումբ մը ղրկել սահմանագլուխ և միջոցներ ձեռք առնել, վերջ մը տալու համար սահմանագլխին վրայ յաճախակի պատահած դէպքերուն։ Բ. Դուռը պատերազմական նախարարութենէն խնդրած է քննիչ յանձնախումբ մը ղրկել, որպէսզի Գարատաղի քննիչ յանձնախումբին հետ գումարուելով հարկ եղած միջոցները խորհին։

ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐՈՒ ԳՆՈՒՄ

Ծովային նախարարին նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը, որ պաշտօն ունի օսմ. նաւատորմը զօրացնելու, ծրագիր մը պատրաստած է, երկրորդ կարգի տասը մարտանաւեր գնելու համար Երեսփ. ժողովի քուէարկուած հինգ միլիոն ոսկիի վարկով։ Մարտանաւերուն մեծութեան և զօրութեան մասին պատրաստուած շինուածագիրը ծրագրին հետ մէկտեղ պիտի ենթարկուի Նախար. Խորհուրդին հաւանութեան։ Յանձնարարութիւնը նուազագոյն միջոցաւ պիտի կատարուի, որուն պիտի մասնակցին անգլիական, գերմանական և ֆրանսական նաւագործարաններ։ Այդ մարտանաւերը տասը ամիսէն մինչեւ երկու տարի պիտի յանձնուին, պայմանագրութիւնը ստորագրուելու թուականէն սկսեալ։ Գալով առաջնակարգ մարտանաւերու գնման, կառավարութիւնը առայժմ պէտք չի տեսներ ատոր՝ նկատելով որ Թուրքիա լաւ յարաբերութիւններ ունի օտար տէրութեանց հետ։ Եթէ երբեք իրենց նաւային ուժերը աւելցնեն այն պետութիւնները, որոնք հետաւոր նպատակներ ունին Թուրքիոյ մէջ, օսմ. կառավարութիւնը պիտի կրկնապատկէ իր նաւային ուժը, և այդ նպատակաւ յանձնաժողովը պահեստի ծրագիրներ ունի։

ՆԱԽՕ. ՊԱԼԱՏԻՆ ՄԷՋ

Ելմտական նախարար Ճավիտ պէյ, առջի առտու, Տօլմա-Պաղչէի պալատը երթալով Սուլթանին կողմէ ունկնդրութեան ընդունուեցաւ։ Նախարարը իր վերջին ուղեւորութեան արդիւնքը հաղորդեց։

*** Րէժիի կայս. գոմիսէր Իսմայիլ Ճէնանի պէյ Ս. [illegible] անուանուեցաւ։ Իսկ Պետական Խորհուրդի ելմտական բաժինին նախագահ Նուրի պէյ Րէժիի գօմիսէր կարգուեցաւ։

*** Առջի իրիկուն, պալատան նուագախումբը նուագահանդէս մը տուաւ, որուն ներկայ էին գահաժառանգ իշխանը և կայս. իշխան Նէճմէտտին ու Եոմէր Հիլմի էֆէնտիները։ Սուլթանին երէց որդին Զիաէտտին էֆ., անհանգիստ ըլլալուն, ներկայ չէ գտնուած նուագահանդէսին։

ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԴԻՐՔԸ

Թուրք թերթ մը հաստատ աղբիւրէ կը տեղեկանայ թէ Էվգաֆի նախարար Շէրիֆ Ալի Հայտար պէյ բացարձակապէս որոշած է հրաժարական տալ, և թէ Երեսփ. ժողովի դէր-նախագահ Խալիլ պէյ անոր տեղ պիտի անցնի, Մ. և Ց. կուսակցութեան ու Դահլիճին հաւանութեամբ։

ՏԷՄՕՔՐԱԹ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Տէմօքրաթ կուսակցութեան անդամներէն Րազի պէյ և Մուսթաֆա էֆ., որոնք ձերբակալուած էին քանի մը օր առաջ, ազատ արձակուեցան։ Կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար Ֆուատ Շիւքրի պէյ և ուրիշ անդամներ, որոնք վերջերս ձերբակալուած էին, Պատերազմական Ատեանին կողմէ պիտի հարցաքննուին, իրենց վրայ ծանրացած կարգ մը ամբաստանութիւններու մասին բացատրութիւն տալու համար։ Կուսակցութիւնը երէկ նիստ գումարեց, ճշդելու համար իր բռնելիք ընթացքը, վերջերս կատարուած ձերբակալութեանց հետեւանքով։ Հաւանաբար, այդ մասին հարցապնդում պիտի ըլլայ Խորհրդարանին մէջ։ Կուսակցութիւնը որոշած է նոր օրկան մը հրատարակութեան։ Այսօր հրապարակ պիտի հանէ Հուգուգը Պէշէրիկ (մարդկային իրաւունքներ) անուն թերթը։

ԹԷՄԷԹԹՈՒԻ ՏՈՒՐՔԸ

Ելմտական պաշտօնատան մէջ գումարուած յանձնաժողովը աւարտած է թէմէթթիւ տուրքի օրինագիծին պատրաստութիւնը։ Այդ օրինագիծը այնպէս մը շինուած է որ հարկատուներուն դժգոհութեան տեղի չպիտի մնայ այլեւս։ Երեսփ. ժողովին առջեւ հանուելէ առաջ, Ելմտական նախարարութիւնը պիտի քննէ այդ օրինագիծը և ձեռնհաս անձնաւորութեանց կարծիքը պիտի հարցնէ այդ մասին։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը վաւերացուց Պանտրմա-Սօմա երկաթուղիի վերջնական ծրագիրը և ընկերութեան վերադարձուց զայն։ Աշխատութիւնները գարնան պիտի սկսին անպայման։

*** Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը որոշեց փետրվարի սկիզբը առժամեայ ընդունելութիւնը կատարել Պաղտատի երկաթուղիի այն մասին, որուն շինութիւնը աւարտած է և որ 37 քիլոմէթր երկայնութիւն ունի, Պուլկուրլուէն մինչեւ Ուլու-Գըշլա։

*** Ձեռնարկուներ ներկայացած չըլլալով, հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը նորէն պիտի տայ այն ճամբան, ուրկէ պիտի անցնի Սամսոն-Սըվազ երկաթուղիի գիծը։

ՔՈԼԵՐԱՆ

Դեկտ. 6էն 7, մայրաքաղաքիս զինուորներուն մէջ քոլերայէ 2 դէպքեր պատահեցան։ Մալթէփէի հիւանդանոցը՝ 1, Կիւլհանէի հիւանդանոցը՝ 1։ Սելանիկի զինուորներուն մէջ 5 դէպք, որոնց մէկը մահացաւ։

*** Տրապիզոնի, Գօնիայի և Իզմիրի մէջ, դեկտ. 6ին, քոլերայէ ոեւէ դէպք չէ պատահած։

*** Առողջապահական և Բժշկական Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ Սկիւտարի, Պէշիքթաշի, Նշան-Թաշիի ու շրջականերուն և Ղալաթիոյ 31 աղբիւրները միքրոպազննական քննութեան ենթարկուելով, ստուգուած է որ այդ ջուրերը քոլերայի վիպրիոնէ զերծ են։

«ԻՇԻՔ»Ի ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Խափանուած Իշըք գաւեշտաթերթին արտօնատէր Մէհմէտ Պէհաէտտին էֆ., պատասխանատու տնօրէն Խալիլ էֆ. և յօդուածագիր Նէպիլ պէյ Պատերազմական Ատեանին կողմէ դատապարտուեցան 25ական ոսկի տուգանք վճարելու, կարգ մը պետական մարդոց նկատմամբ վիրաւորիչ և նախատական յօդուածներ հրատարակած ըլլալնուն համար։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Արտաքին գործոց, Ներքին գործոց, Ելմտական և Դատական նախարարները, առջի օր, Եպարքոսին մօտ երթալով, խորհրդակցութիւն կատարեցին կարգ մը կարեւոր խնդիրներու և Պաղտատի նահանգին կացութեան վրայ։ Պաղտատի երեսփոխան Իսմայիլ Հագգը պէյ Եպարքոսին կարգ մը տեղեկութիւններ տուաւ այդ նահանգին վրայ։

ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Զրոյց կը շրջի թէ Խորհրդարանի ընդդիմադիր զանազան կուսակցութիւնները պիտի ձուլուին, միակ խմբակցութիւն մը կազմելու համար։ Համաձայնութիւն գոյանալու վրայ է։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Թուրք թերթի մը ըսածին նայելով, Բ. Դուռ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ պարսիկ աւազակներ նորէն սահմանագլուխը անցած են Հանքինի կողմէն։ Այդ քաղաքէն զինուորական ջոկատ մը ղրկուած է աւազակները հետապնդելու և ցրուելու համար։

ՀՐՈՍԱԽՈՒՄԲԵՐԸ

Մակեդոնիոյ իշխանութեանց հրահանգներ տրուած են, որոնց համաձայն, հրոսախումբերը հետապնդող ջոկատները պարտաւոր են տեղական իշխանութեանց յանձնելու ձերբակալուած հրոսակներուն վրայ գտնուած փաստաթուղթերը։ Այդ փաստաթուղթերու պատճէնները արտաքին գործոց նախարարութեան միջոցաւ պիտի հաղորդուին օտար կառավարութեանց, որպէսզի այս վերջինները իրազեկ ըլլան թէ կարգ մը օտար պետութիւններ կը թելադրեն հրոսախումբերը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Քանի մը օր առաջ Մարսիլիայէն հոս հասած Մէսաժըրիի մէկ շոգենաւին մէջ սա տրամաթիք դէպքը պատահած է։ Տասնըութը տարեկան մանկամարդ Հրէուհի մը, որուն ընտանիքը Կ. Պոլիս կը բնակի, Ֆրանսայի Նիմ քաղաքը գտնուած ատեն կը խելագարի։ Աղջկան վիճակը ծանրացած ըլլալով, ֆրանսական կառավարութիւնը Մարսիլիայէն շոգենաւ դնել կուտայ զայն, ծնողքին մօտ ղրկելու համար, Ալագրաքի անուն մարդու մը հսկողութեան ներքեւ։ Այդ անձը և աղջկան ընկերացող ուրիշ պահապան մը բնաւ աչքէ չէին փախցներ խելագարին շարժումները։ Օր մը, Հրէուհին կ'ուզէ [illegible] երթալ։ Երկու պահապանները հոն կ'առաջնորդեն աղջիկը և դրան առջեւ կը սպասեն։ Տեսնելով որ Հրէուհին կ'ուշանայ դուրս ելլելու, [illegible] դուռը կը բանան, բայց հոն չեն գտներ զայն։ Իրար անցած, կը սկսին փնտռել մանկամարդ աղջիկը, ու քիչ մը ետքը ալիքներուն մէջ կը նշմարեն խելագար Հրէուհին, որ ընդհուպ կ'անհետանայ։ Խեղճ աղջիկը հանուելով՝ նաւուն կողածակէն ծով նետուած էր։ Անկարելի եղած է ազատել զայն։

ՉԱԹԱԼ ԽԱՆԻ ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Անցեալ օր ծանուցած էինք Չաթալ Խանի մէջ կատարուած մեծադղորդ խուզարկութիւնը, պայթուցիկ նիւթեր գտնելու պատրուակով։ Այդ խանը 300 սենեակներէ կը բաղկանայ, ուր մեծ մասամբ հայ կօշկակարներ կը բնակին։ 30ի չափ ընտանիքներ ալ կան։ Խիստ խուզարկութեան մը ենթարկուած էր այդ խանը, ընդհանուր յուզում առաջ բերելով։ 150է աւելի ոստիկաններ ու ոստիկան-զինուորներ մասնակցեցան այդ խուզարկութեան։ Իբր նախազգուշական միջոց, Պոլսոյ ոստիկանութեան տնօրէնը ոստիկաններ հանել տուաւ խանին յարակից շէնքերու տանիքներուն վրայ։ Խանին հարկերը և ջրամբարները անգամ խուզարկուեցան։ Բայց այդքան խրախնցումին հետեւանքը սա եղաւ որ հինգ րէվոլվէր, քանի մը հին հրացան և ժանգոտած քանի մը դանակներ գտնուեցան։ Այդ խուզարկութեան հետեւանքով, չորս Հայեր և մէկ Թուրք ձերբակալուելով Պատերազմական Ատեանին կողմէ դատուեցան։ Ատոնցմէ չորսը անպարտ արձակուեցան, իսկ Դաւիթ յստակ բացատրութիւններ տուած չըլլալուն համար 10 օրուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։ Չաթալ խանի բնակիչները հիմա իրաւամբ կը պահանջեն որ ոստիկանութիւնը խաբող անգամ խաֆիէները իրենց արժանի պատիժը կրեն։ Խնդրին ցաւալի կողմը հոն է որ նոր րէժիմի ոստիկանութիւնն ալ հին րէժիմի մեթոտներով կը գործէ, և կասկածելի տեղեկատուութեան մը վրայ, տակնուվրայ կ'ընէ ամբողջ խանի մը բնակչութիւնը։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ԲԱՆՏԻ ՄԷՋ.— Անցեալ օր, անծանօթ մը Գալաթա Սէրայի բանտին պահապաններու ննջարանին դուռը խորտակելով, բանտապահ Հիքմէթի սնտուկին մէջ գտնուած դրամը գողցած է։

ՀՐԴԵՀ.— Նիշանթաշի Յունաց առաջնորդարանը և դպրոցը այրած են առջի գիշեր։ Նիւթական վնասը 12000 ոսկի է։ Մետրոպոլիտը հազիւ կրցած է ինքզինքը ազատել, ծանրապէս վիրաւորուելով։ Իր կորուստը 3000 ոսկիի կը հասնի։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ՀՕՃԱՆ.— Պոլսոյ կողմը, Մահմուտ փաշայի մզկիթին հոճաներէն Զիաէտտին էֆ. անցեալ օր Գըզըլ-Թօփրագի մէջ ինքզինքը կախելով անձնասպան եղաւ դրամական անձկութեան պատճառաւ։

ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ
ՆՈՐԱՁԵՒ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ
ՄԵԾ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ԹԻՒՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԴԱԼԱԹԻԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Աւուր Պատշաճի

«Ազգային տագնապ» անունով մկրտուած այն խառնիճաղանճ կացութեան մէջ, ուր աչքերնիս կապած, կաղն ի կաղ, եռեւ առաջ կ'երթանք օրէրէ ի վեր, եթէ շատ մը պատճառներ ունինք տխրելու, բարեբախտաբար, մխիթարական է տեսնել որ խնդիրը երբեմն զաւեշտական կողմեր ալ ունի, որոնք գոնէ պահ մը կը հակակշռեն մեր մելամաղձութիւնը և զուարթութեան ժպիտ մը կը բերեն, լալու տրամադիր մեր աչքերուն մէջ։

Ազգային տագնապին այդ կարգի մէկ զաւեշտական կողմն է Պ. Հմ. Արամեանցի պարագան, որու մասին կ'արժէ քիչ մը խնդալ։

Տագնապը ծնելէն ու սուր հանգամանք մը առնելէն ի վեր մեր Պ. Շ.ոտը, խաչհանգստի օրհնած ջուրին մէջ ինկած սատանայի մը պէս կը տապլտկի կոր։

Խեղճը հազար կտոր կ'ըլլայ կոր իրարանցումին մէջ ֆիլաճ մը ձեռք ձգելու համար, ֆիլաճ մը որ յաւիտեան խոյս կուտայ կոր իրմէ։

Եւ մինչեւ հիմա մեր մարդուկը ի՛նչ չըրաւ, ի՛նչ լեզուներ չթափեց, ի՛նչ աճպարարութիւններ, ի՛նչ լարախաղացութիւններ չփորձեց ուրկէ որ ինքն ալ յաջողի կացինի մը կոթ ըլլալու։

Նախ՝ պինդ փակած մնաց Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան որուն իբր լիտըր ինքզինք կլլեցնել ուզեց Ազգ. Ժողովին մէջ։ Բայց ահա՛ օր մը իր մարդիկը եկան յայտարարեցին որ Պ. Հմ. Արամեանց իրաւունք չունէր յանուն Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան երեսփոխաններու գլուխը արդուկելու։ Ան ատեն Պ. Հմ. Արամեանց ոստում մը ըրաւ և թաւալգլոր ինկաւ կեդրոնին մէջ, Դաշնակցական կուսակցութեան դէմ մեծաշուինդ յայտարարութեամբ մը։ Բայց, ափսո՜ս, կեդրոնը այս սիրալիր քէնքին պատասխանեց հե՛գ Արամեանցի անունը դուրս ձգելով Ազգ. Ժողովի նոր անդամներու ցանկէն։

— Ապերախտ կեդրոն, գոչեց այն ատեն Արամեանց, արժանի չես իմ ոսկորներս ունենալու, և աւաւ քալեց դէպի ձախակողմը։

Բայց ահա՛ ձախակողմէն իրեն ըսին.

— Ե՛րթ յետս իմ սատանայ։

Ու խեղճ Շ.ոտ սահմռկած մնաց «Ես ո՞ւր երթամ, որո՞ւ դիմեմ» հեկեկալով։

Հիմա, երերեալ ու տատանեալ դանդաղումներէ ետքը, պարպալ խօսքերու մեր միլիոնատէր պարոնը կը վերադառնայ կրկին Ս. Դ. Հնչակեանութեան գիրկը, իբրեւ մոլորեալ ոչխար մը, իբրեւ անառակ որդի մը որ «կորուսեալ էր և գտաւ» և բացէ ի բաց կը յայտարարէ.

— Ես եղած եմ, եմ և պիտի լինիմ սոսկ Հնչակեան երեսփոխան մը և որպէս այդպիսին իմ դիրքս բացորոշ է։

Ու Ժամանակի երէկուան թիւին մէջ կը փչէ Դաշնակցութեան դէմ բացորոշ Հնչակեանի մը թափովը։

Տեսնենք «բանից ի՛նչ դուրս պիտի գայ»։

Առ այժմ Պ. Հմ. Արամեանց ո՛չ կեդրոնի խմբակցութեան կը պատկանի, ո՛չ Աջակողմին, ո՛չ Ձախակողմին, այլ լոկ Ս. Դ. Հնչակեան է։

Եւ որովհետեւ անկարելի է որ այդ մարդը ոեւէ գործ տեսնայ, առանց ծիծաղելիութիւններէն խուսափելու, իր նոր դաւանանքը կը վերջացնէ սա առեղծուածային բառերով.

«Ես ի դիմաց Ս. Դ. Հնչակեան երեսփոխաններու յատենի Ազգային Ժողովի արդէն յայտարարած էի կուսակցութեանս որոշումը, այն է թէ Դուրեան Պատրիարքին և թէ Ազարեան–Սեղբոսեան վարչութեան հրաժարումը պահանջելու Տաճկահայ աշխատաւոր ժողովուրդին շահը մեր կուսակցութիւնը առոր մէջ է գըտած»։

Այդ վերջին բառերը ես կը սառագծեմ, անոնց զուարճալիութիւնը աւելի դուրս ցայտեցնելու համար։

Երբեք կրնա՞ր մտքերնուդ անցնիլ թէ Դուրեան Սրբազան ու Ազարեան և Սեղբոսեան էֆէնդիները, մին իբրեւ Պատրիարք և միւս երկուքը Քաղաք. Ժողովի անդամ, կրնային աշխատաւոր ազգութիւն մը ունենալ տաճկահայ աշխատաւոր ժողովուրդին շահուն վրայ։

Արդեօք Դուրեան Սրբազան և Սեղբոսեան էֆէնտի գործաւորներու օրականները պակսեցուցին ու աշխատութեան ժամերը աւելցուցի՞ն։ Արդեօք այլօք աւուք յայտարարեցի՞ն վա՜յ քեզ, տաճկահայ աշխատաւոր ժողովուրդ, եթէ քու շահերուդ վրայ ազգութիւն ունի մեր քաղաքական ժողովն ու Պատրիարքարանը...։

Ո՛վ ընկերվարութիւն, ի՛նչ չոչորթութիւններ կ'ըսուին ու կը գըրուին քու անունովդ։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Սսոյ Սահակ կաթողիկոսը գրով մը կը պահանջէ որ այրիներու և որբերու համար կառավարութեան տուած նպաստէն մաս մը Կիլիկիա զրկուի։

ԵՕԶՂԱՏԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Եօզկատի առաջնորդ Խորէն վրդ. Տիմաքսեան Պատրիարքարան զրկած գրով մը կը յայտնէ թէ անդւոյն կրթական վիճակը չափազանց անմխիթար է և կը խնդրէ որ վարժարաններ բացուին։

Ս. ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Թիֆլիզէն «Ազատամարտ»ի ուղղուած հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ ընդհանուր Հայոց Հայրապետը ծանր կերպով հիւանդացած է և երկու բժիշկներու կողմէ կը խնամուի։ Ս. Պատրիարքին կողմէ երէկ հեռագրով այս մասին տեղեկութիւն ուզուեցաւ Էջմիածինէն։

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ

Նոր վարչութեան անդամներէն Գրիգոր էֆ. Վարդանեան, իր հրաժարականը զրկած է թէ՛ Ս. Պատրիարք Հօր և թէ Ազգ. Ժողովոյ ատենապետ Ազարեան էֆէնտիի։

ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Սարքուած Ս. Դ. Հնչ. կուսակցութեան Գում-Գափուի, Կէտիկ փաշայի Մ. Ճիւղի վարչութեան կողմէ հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին (Ը. Թ.) Գում-Գափուի ազգային Լուսաւորչեան վարժարանի մէջ։ Ընկեր Ս. Սապահգիւլ պիտի բացատրէ Ս. Դ. Հնչ. կուսակցութեան ծրագիրն ու կազմ. կանոնագիրը։ Կը հրաւիրուին կուսակցութեան երկսեռ համակիրները։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ի ՆՊԱՍՏ

ԳԱՇԻՐԷԻ ՀԱՅՈՑ ԱՂՔԱՏԱՆՈՑԻՆ

(65րդ քիրաժ, 11 Դեկտ. 1910)

Շահած թիւերը

Թիւ	26462	Ֆրանս.	ոսկի	100
»	12861	»	»	10
»	2[illegible]354	»	»	8
»	7386	»	»	6
»	21628	»	»	4
»	23795	»	«	2

1 ֆրանս. ոսկի շահող թիւեր

271	5067	12479	23555	24435
816	7153	17284	23683	25587
2412	8003	17543	23859	26395
2635	9269	18943	23915	27958
4451	11128	21993	24051	——

½ ֆրանս. ոսկի շահող թիւեր

1425	11681	14115	18484	24094
5809	11711	14124	20602	25029
5932	12091	14634	21172	25250
7302	12209	15068	21986	25253
7996	12531	17161	22043	28376
8065	13031	17730	22782	29233
8665	13140	18026	23894	29342
9043	13488	18419	23967	29447

Սոյն ½ ֆրանս. ոսկի շահող թիւերուն մէկ վեր և վար եղող թիւերը 25ական [illegible] կը վաստկին։

Գաւառներու համար գործակալներ, իսկ Պոլսոյ համար թէ՛ գեր-գործակալներ և թէ վաճառորդներ կը փնտռուին դիմել Թուրքիոյ ընդհ. գործակալ Ցար. էֆ. Քաթըլեանի, Կ. Պոլիս, Ասմ. Նոր նամակատան դէմ Պօճամանօղլու խան։

Գաւառի գործակալներէն, Պոլսոյ և արուարձաններու վաճառորդներէն անոնք որ իրենց հին պարտքերը չեն վճարած, կը խնդրուի մինչեւ տարեգլուխ անյապաղ կարգադրել։ Հակառակ պարագային պիտի ստիպուիմ անունները լրագիրներու միջոցաւ հրապարակել։

ՔՈԼԵՐԱՅԻ ԱՏԵՆ
ՊՈՄՈՆԹԻՒ ԳԱՐԵՋՈՒՐԸ
ԵՌԱՑԱԾ ՋՈՒՐԷՆ ԱՒԵԼԻ ԱԽՈՐԺԵԼԻ ԵՒ
ԴԵՂԷ ՄԸ ԱՒԵԼԻ ԱԶԴՈՒ Է. ՔԱՆԻ
ՈՐ 130 ԱՍՏԻՃԱՆ ԵՌԱՑԱԾ ԵՒ
ԲԱՍԹՕՐԵԱՆ ԴՐՈՒԹԵԱՄԲ
70 ԱՍՏԻՃԱՆ ՋՏՈՒԱԾ Է

Խորհրդարանական Քրոնիկ

Գ. ՆՍՏԱՇՐՋԱՆ 16րդ ՆԻՍՏ

150·000 ՈՍԿԻ ՓՈԽԱԴՐԱՆԱՒԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԵՒ 300 ՄԻԼԻՈՆ ՂՐՈՒՇ ԶՕՐԱԲԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Օսմ. Երեսփ. Ժողովը երէկ նիստ գումարեց ժամը 11ին (Ը. Ե.) նախագահութեամբ Ահմէտ Րիզա պէյի։ Ներկայ էր պատերազմական նախարար Մահմուտ Շէվքէթ փաշա։ Նախորդ նիստի ատենագրութեան ընթերցումէն յետոյ, որ ընդունուեցաւ նոյնութեամբ, ատենադպիրը կարդաց պիւտճէի յանձնաժողովին կողմէ քննուած մէկ քանի օրինագիծերու տեղեկագիրները։

Առաջինովը համաձայնութիւն կը յայտնէր փողերանոցին տրուելիք 350 000 ղրշ.ին համար, օրակարգ անցուեցաւ։

Երկրորդով դարձեալ իր համաձայնութիւնը կը յայտնէր 17,600 ոսկիի խնդրուած վարկին, որով պիտի վճարուի Անատոլուի երկաթուղիի 8000 պարտաթուղթերու կտրօնները հարիւրին 10ի հաշուով։

Երրորդով՝ արտօնութիւն կը խնդրուէր 1,500.000 ղրշ.ի գումարը ծախսել Ճիտտէի և Մեքքէի երկաթուղիներու գիծերուն համար, պիւտճէին մէկ գլուխէն միւս գլուխը փոփոխութիւններ կատարելով։ Օրակարգ անցուեցաւ։

Չորրորդով՝ առողջապահական յանձնաժողովը համաձայնութիւն կը յայտնէր 450,000 ղրշ. գումարի մը ծախսուելուն՝ Վանի և Կարինի մէջ բժշկական մարմիններ զրկուելու համար։

Հինգերրորդով՝ պիւտճէի յանձնաժողովը, ժողովին որոշմանը կ'ենթարկէր պատերազմ. նախարարին մէկ առաջարկը, որով 15 613 000 ղրշ.ի գումարով փոխադրանաւ գնել կ'ուզէր։ Այդ առթիւ կարդացուած տեղեկագրին մէջ կ'ըսուէր թէ՝ այդ գումարը՝ 150,000 ոսկի, պիւտճէին վրայ յաւելուած մը առաջ չի բերեր քանի որ պատերազմ. նախարարութեան ելեւմտացոյցի զանազան գլուխներէն խնայուած է. իսկ այս խնայուած գումարով բանակին ամէնէն կարեւոր մէկ պէտքը պիտի հոգացուի, այն է փոխադրանաւերը, որոնցմէ բոլորովին զուրկ է. առով թէ՛ երկիրը և թէ՛ բանակը պիտի նպաստաւորուին. տեսակ մը ազգ. շոգենաւային ընկերութիւն պիտի կազմուի. Մանաւանդ, որ անցեալին մէջ կրցած է օգտակար ըլլալ բանակին, այսօր չկրնար այդ ծառայութիւնը մատուցանել, քանի որ իր շոգենաւերը ամէնքն ալ անգործածելի են և անբաւական։ Այս գումարով 3–4 հազար թօնոց փոխադրանաւեր պիտի գնուին և վեց ամիսէն պատրաստ պիտի ըլլան. երկրին շահը ատիկա կը պահանջէ։ Երբ մանաւանդ, կ'եզրակացնէր տեղեկագիրը, հանր. շինութ. նախարարութիւնն ալ կ'ըսէ թէ՝ առայժմ անկարելի է օսմ. ազգ. շոգենաւային ընկերութիւն մը կազմել։

Ժողովը, նկատելով որ ուզուած այս գումարին համար ստիպողաբար վիճաբանութեան դրուելու համար կառավարութեան կողմէ խնդրանք կայ, որոշեց անմիջապէս սկսիլ վիճաբանութեան։

Մահմուտ Շեվքէթ փաշա (նախարար). — Հիմա պիտի ըսեք թէ պատերազմական նախարարը շատ հարուստ է և երբ փոխադրանաւի մը համար այսքան գումար կրնայ խնայել պիւտճէէն մէջ, կրնայ նաեւ աւելի սեղմել իր ելմտացոյցը. բայց ես փոխադրանաւերուն կարեւորութիւնը զգալուս համար էր որ այս միջոցին դիմեցի. այսօր մեր Իտարէի Մահսուսէն մեզի ոչ մէկ ծառայութիւն կրնայ մատուցանել, երբ պատերազմի մը պարագային հարկ ըլլայ բանակը մէկ նաւահանգիստէն միւսը փոխադրել։ Ճիշդ է որ ասկէ 30 տարի առաջ, ռուսական պատերազմի միջոցին և 15 տարի առաջ ալ՝ Թուրքեւ-հելլենական պատերազմի ատեն մեզի մեծ ծառայութիւններ մատոյց ու մենք շատ բան կը պարտինք այդ ընկերութեան, բայց այսօր կարող չէ անիկա այդ բանին։ Տեսնելու էք թէ փոխադրանաւերու չգոյութեան պատճառաւ ի՛նչ կը քաշեմ ամէն օր։ Անցեալ օր Իզմիրէն Պէյրութ զինուոր զրկել ուզեցինք և օտար շոգենաւային ընկերութիւն մը 4000 ոսկի պահանջեց։ Բանակ մը միայն իր մրցակիցէն թուական առաւելութիւն ունենալով, կամ աւելի լաւ մարզուած ըլլալով չէ՛ որ կրնայ վերջնական յաղթութիւններ ձեռք բերել, այլ նաեւ պատերազմ հրապարակուած ատեն շուտ մը սահմանագլուխ հասնելով։ Գերմանիա դէպի սահմանագլուխ 14 հատ երկաթուղիի զոյգ գիծ ունի։ Մենք ո՛չ միայն երկաթուղիի գիծեր, այլ նոյն իսկ ճամբաներ չունինք։ Եւ սակայն երկաթուղիի գիծերէն առաջ անհրաժեշտ է որ փոխադրանաւեր ունենանք, քանի որ մեր երկիրը աւելի ծովու կողմէ սահմանակից է։ Եթէ այսօր Րումէլիի մէջ պատերազմ մը ծագի, ինչպէս պիտի փոխադրենք հոն մեր Անատոլուի և Արաբիոյ զինուորները. և մինչ մեր զինուորները ծովեզերեայ քաղաքները պիտի հասնին, անդին՝ թշնամին՝ առնարդեն պիտի գրաւէ մեր քաղաքները։ Այսօր մեր երկիրը այս վտանգին մէջ է։ Այս 150 հազար ոսկին խնայեցի՝ այս տարուան զինուորները մէկուկէս ամիս աւելի ուշ զէնքի տակ կանչելով։ Ճիշդ է, ասկէ ալ պիտի վնասուին բանակն ու երկիրը, բայց և այնպէս փոխադրանաւ չունենալու վտանգը աւելի մեծ ու կարեւոր է. պէտք է երկու չարեաց փոքրագոյնը ընտրել. զինուորական յանձնաժողովը իր տեղեկագրին մէջ կ'ըսէ թէ՝ պէտք չէ նաւատորմին ի նպաստ եղած հանգանակութեան գումարէն ծախսուի՝ փոխադրանաւերու գնման. բայց ես առոր մէջ տրամաբանութիւն չեմ տեսներ, երբ ազգը օգնել ուզէ. ինչո՞ւ պէտք է արգիլել հանգանակել. քանի որ մեր նաւատորմն ալ լաւ վիճակի մը մէջ է այսօր (ծափեր)։

Սրաճը պէյ առարկեց թէ՝ ճիշդ է որ 150,000 ոսկիով 7-8 շոգենաւեր պիտի գնուին, բայց միեւնոյն ատեն պէտք է նկատի առնել որ անոնք պահելու համար տարեկան ծախքեր ընելու պիտի ստիպուինք։

Զոհրապ յանձնաժողովին կողմէ խօսելով ըսաւ թէ՝ հարկաւ Պատերազմ. Նախարարը նոր Իտարէի Մահսուսէ մը կազմելու միտքով չէ որ այս փոխադրանաւերը կը գնէ, այլ կարեւոր և ստիպողական պէտքի մը համար։ Զոհրապ մերժեց Նախարարին այն միտքը թէ՝ աւելի կարեւոր է, այս երկրին համար շոգենաւը քան շոգեկառքը. ընդհակառակը շոգենաւեր ի դէպ պարագային կարելի է գտնել և գնել, բայց շոգեկառք մը մէկ քանի շաբաթներու կամ ամիսներու մէջ ո՛չ կը շինուի և ոչ ալ ծախու կ'առնուի։ Զոհրապ ըսաւ նաեւ թէ՝ նաւատորմի հանգանակութենէն ալ կարելի չէ բաժին մը յատկացնել փոխադրանաւերուն, քանի որ տասը տարուան համար ասկէ գոյանալիք հասոյթը պիւտճէին մէջ անցուած է։

Տօքթ. Արիֆ Իսմէթ պէյ ցոյց տալով բանակին մէջ առողջապահական մասին պակասը, աւելի լաւագոյն համարեց խնայուած գումարը յատկացնել այդ նպատակին։

Պօյօ յարմար տեսաւ նկատել փոխադրանաւեր գնելու այդ պարագան և հարցուց հանր. շինութեանց նախարարը, «ամէն գործ, ըսաւ, Պատերազմ. Նախարարին վրայ կը ձգենք, վերջապէս ան ալ մարդ է և չի կրնար դիմանալ այս յոգնութեան. Թերթ կը գրէ Պատերազմ. Նախարարը և փոլիսի գործերուն ալ մի՛ ջամտէ. չեմ գիտեր թէ՝ մեր միւս նախարարութիւնները ի՛նչ կ'ընեն, անոնք գործ չունի՞ն, մեր Նաֆիա Նազըրը ի՞նչ կ'ընէ։»

Կիւմիւլճինէի Իսմայիլ պէյն ալ իր կարգին հարցուց հանր. շինութեանց նախարարը՝ ազգ. շոգենաւային ընկերութեան մը կազմութիւնը կարելի չըլլալուն առթիւ, և ըսաւ թէ դեռ այդ անձը, հակառակ իր սխալներուն, կը մնայ իր նախարարական պաշտօնին վրայ։

Շէվքէթ փաշա յետոյ բեմ ելլելով մի առմի պատասխանեց թէ Զոհրապի և թէ Արիֆ Իսմէթի. իսկ Պօյօի պատասխանելով ըսաւ թէ՝ «ես ամէն բանի չեմ խառնուիր և պէտք է որ Պօյօ էֆ. այդ խօսքը ետ առնէ. իսկ փոլիսի գործերուն երբե՛ք չեմ միջամտեր. միայն թէ՝ երբ ասէ տեղ մը խռովութիւն մը ծագի զինուորները կը զրկեմ և խռովութիւն յարուցանողներուն գլուխը կը ճզմեմ (ծափեր)։ Հիմա ես ձեզի անպատճառ փոխադրանաւ կ'ուզեմ և տասը ծախքերն ալ ո և է կերպով կարելի է հոգալ»։ Պատասխանելով Բահմի պէյի որ կը հարցնէր թէ՝ 150000 ոսկիով քանի՛ փոխադրանաւ կարելի պիտի ըլլայ գնել, ըսաւ թէ՝ 7—8 հատ պիտի գնուի. ոչ թէ սակայն նոր շինել տալով, այլ պատրաստ գնելով։ Յետոյ քուէի դրուելով, մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ պատերազմ. նախարարին առաջարկը։

Ժողովին Բ. մասին սկիզբը կարդացուեցան մէկ քանի թէզքէրէներ՝ կառավարութեան կողմէ եկած։

Նախ պիւտճէի յանձնաժողովին զեկուցուեցաւ 325 000 ղրշ.ի յաւելուածական վարկի մը առաջարկը, այս գումարով կառավարութիւնը Պալքանեան երկիրներէն մէկուն մէջ դեսպանատուն մը և արտաքին գործոց նախարարին համար ալ Պոլսոյ մէջ ապարանք մը շինել պիտի տայ։

Ուրիշ թէզքէրէով մը կառավարութիւնը կը խնդրէր շուտով քննել զինուորագրութեան նոր օրէնքը։ Որոշուեցաւ Ուսուլը մուհաքեմաթի օրէնքէն վերջ անմիջապէս այդ օրէնքին վիճաբանութիւնը շարունակել։

Օրակարգ անցուեցաւ Ելտըզի նամըզլըներուն յատկացուելիք 300 հազար ղրուշի առաջարկը։

Պիւտճէի յանձնաժողովը Ժողովին վերադարձուցած էր պատերազմ. նախարարութեան մէկ առաջարկը, իր համաձայնութիւնը յայտնելով. առաջարկը կ'արտօնէր որ պիւտճէին մէջ նշանակուած 20 միլիոն ղրշ.ի 450 հազար մարթինի հրացանները մաուզերի վերածելու համար գործածուի։

Այս առթիւ Շէվքէթ փաշա ըսաւ թէ՝ ասկէ առաջ միայն 60 հազար հրացանի պէտք կար, բայց որովհետեւ 230 հազար ռէտիֆ զինուորներ ալ զէնքի տակ պիտի առնուին, անոնց համար ալ զէնք պէտք է. ես ձեզմէ նոր դրամ չէ որ կ'ուզեմ. մարթինները տասը փարայի արժէք չունին այլեւս և մենք անոնց վրայ 106ական ղրշ. ծախսելով՝ մաուզերներ պիտի ունենանք։

Ժողովը տրուած այս բացատրութիւններն ալ բաւական նկատելով, ընդունեց նախարարին առաջարկը։

Յետոյ Ժողովին նկատառման ենթարկուեցաւ օսմ. զօրաբանակներու փոփոխութեան համար պահանջուած 302 միլիոն ղրուշի յաւելուածական վարկը։ Ժողովը փափաք յայտնեց որ տպագրուի և բաժնուի ժողովականներուն։ Շէվքէթ փաշա խնդրեց որ ստիպողութիւն տրուի այս խնդրին, քանի որ եթէ բարեկարգութիւնը այժմէն չընենք, ըսաւ, մինչեւ յառաջիկայ տարի ստիպուած պիտի ըլլանք յետաձգելու։ Որոշուեցաւ շաբաթ օրուան օրակարգը անցնել։

Ժողովը յետոյ շարունակեց «Ուսուլը մուհաքեմաթ»ի վիճաբանութիւնը. 27րդ. յօդուածը զրկուեցաւ Էնճիւմէն։ Այս յօդուածին իմաստը սա է. մինչեւ հիմա առնելիքի տալիքի դատերուն քննութիւնը վճռաբեկ ատեանին կողմէ գաղտնի տեղի կ'ունենար. ներկայ յօդուածին համաձայն հրապարակաւ պիտի ըլլայ և երկու կողմն ալ ներկայ պիտի գտնուին. միայն թէ երբ երկու կողմերէն մէկը հրաւէրին չպատասխանէ, ի բացակայութեան տրուած վճիռին դէմ իրաւունք չպիտի ունենայ բողոքելու։ Նիստը փակուեցաւ ժամը 4ուկէսին։ Այս օր ընդհանուր նիստ չկայ։

Գրիթոր

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ

«Ներքին կեանք»ի թուժին մէջ հաղորդուած հեռագրական լուրը կը հաստատուի պաշտօնական աղբիւրէ ալ։ Զալ-Գայա-Տիպիի այր և կին բնակիչները զինուորներուն դիմադրած են։ Մարդկային կորուստները հեռագրին մէջ ցոյց տրուածէն աւելի են։

ՔՈԼԵՐԱՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Երէկ, 24 ժամուան ընթացքին, մայրաքաղաքիս մէջ քօլերայէ 43 դէպքեր պատահեցան, որոնց 13ը մեռան։ Նախորդ վարակեալներէն ալ 7 հոգի մեռան։ Անատոլը Գավաք 1, Խասը-Իսկէլէսի 1, Թօփգաբու 2 Կէտիկ-Փաշա 3, Սամաթիա 5, Գումգաբու 1, Ալաճա Համամ 1, Գապըքէօյ 1, Խասքէօյ 1, Այասօֆիա 1, Ուզուն-Չարշը 2, Սօֆիլար մահալլէսի 1, Մուրատ փաշա 1, Սօֆթա-Սինան 2, Եուսուֆ փաշա 1, Ավրաթ փազարը 1, Տէմիր գաբուի հիւանդանոցը 2, Պանդուխտներու հիւանդանոցը 1, Եէտի Գուլէ 3 Ֆիրուզ Աղա 1, Թօփհանէ 1, Բէրա (գալեօնճը գուլլուգ) 1, Մաքրիքէօյ 1, Էյուպ 1, Տէմիրգաբու 1, Մօլլա Քիւրանի 1, Ճէրրահ Փաշա 1, Սիլիվրիգաբու 1, Պաշճը Մահմուտ Մահալլէսի 1, Ղալաթիա 1, յունական հիւանդանոցը 1. Սեպտ. 13էն մինչեւ հիմա 1142 հոգի վարակուած և 662 հոգի մեռած են։

ԷՎԳԱՖԻ ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Մ. և Յ. կուսակցութիւնը իր երէկուան նիստին մէջ վերջնապէս որոշեց Էվգաֆի նախարարութեան պաշտօնին թեկնածու առաջարկել Երեսփ. Ժողովի Ա. փոխ նախագահ և Նիյտէի երեսփոխան Խայրի պէյը և անոր անուանումը յաջողցնել։

ՏԷՄՈՔՐԱՏ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԲՈՂՈՔԸ

Կը լսենք թէ տէմօքրատ կուսակցութիւնը բողոքագիր մը ուղղած է Պատերազմական Ատեանին, իր ընդհանուր քարտուղար Ֆուատ Շիւքրի պէյի ձերբակալութեան դէմ։

ՊԱՀՐԻԹԷ ՄԷՍԱՐԻՖԱԹ ՏԱՅԻՐԷՍԻ
ՊԻՐԻՆՃԻ ՇԻՒՊԷՍԻՆՏԷՆ

Գարատաշ Ֆէօ պօղազը իչէրի [illegible] իթթիրիլէճէկի վէ գարալը զարֆ ուսուլիլէ միւնագասաը իճրա օլընաճաղը էվվէլճէ իլան օլընան ֆէնար տուպասը իլէ չամանտուբալար հագգընտաքի Ֆէզլէֆնամէ քիւնանը էվվէլը ռումինին երկերմի իւչիւնճի բէնճշէնպէհ կիւնիւ աչըլաճաղընտան մէզգիւր ֆէնար տուպասը իլէ չամանտուբաները իժալ վէ իթթարնա թալիպ օլանլարըն պու պապտաքի Թէզլիֆնամէլէրինի Թէէմինաթ աքչէլէրինի հավի օլարագ հէվմի մէզգիւրտէ ալաֆրանկա սաաթ օնտա գատար պէհէմմէհ պաճքէլէրի [illegible] տայիրէի ալիյէ [illegible] իլան օլունուր։

5 Քանունը էվվէլ 326

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ. — 1902ի մաքսային 4 % փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտաթուղթերուն թիւ 4 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը 1905 յունուար 1/14ին կ'աւարտին, եթէ երբեք մինչեւ դեկտ. 3/13 յունուար չներկայացուին վճարման համար, ջնջուած պիտի համարուին։

15—1

ՍԱԼՕՆ ՌՈՒԱԵԱԼ
ՄԱԶԵՐՈՒ ՅԱՐԴԱՐԱՆՔ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՊԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ
Մուսթը Կլավաճի փողոցէն, Ա. Յարկ, թիւ 2

Կը խնդրուի անգամ մը այցելել սոյն սալօնը, իր բացման առթիւ, որ Դեկտ. 24ին պիտի կատարուի։
ՄԱԶԵՐՈՒ ՅԱՐԴԱՐԱՆՔ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱՄԷՆ ՁԵՒՈՎ
ԳԼԽԻ ԼՈՒԱՑՈՒՄ
ՇԱՄՊՈՒԱՆ ԵՒ ԱՆԹԻՍԷՊԹԻՔ
ԿԵՂԾԱՄՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ՝
ՆՄՈՒՇԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ
ՆԵՐԿԵՐՈՒ
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
1

Պ. ՍԱԱՏՃԻԼԼԱՀ
ՄԵՔԵՆԱԿԱՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
Սիրքէճի, Ռալլի խան

Մեծ և փոքր փոխադրութեանց մասին Բարիզի մէջ մեծ համբաւ հանած Տիւյաներրի գործարանին արտադրութիւններուն Թուրքիոյ ընդհանուր ներկայացուցիչը ըլլալով Պ. Սաատճիլլահ գիտական վերջին յառաջդիմութեանց համաձայն շինուած նորագիւտ Օթօմոպիլներ, Քամիոն-Օթօմոպիլներ, ինչպէս նաեւ Գուլյայի և Ֆանէլա հիւսելու մեքենաներ, Երկրագ. մեքենաներ և Ատաղձագործութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ գործիներ կը ծախէ և կ'ապսպրէ։ Նոյնպէս մեքենաներու գնահատումը կը ստանձնէ նպաստաւոր պայմաններով։ Եօպախտաւորութեան փոխարէն հարկ եղած դիւրութիւնները կ'ընծայուին։ Մեքենայի վերաբերեալ ամէն գործերու մասին մեծապէս գոհ պիտի մնան անոնք որ սոյն վաճառատունը դիմեն։ Այս առթիւ պէտք է յիշել որ 1910ի Լոնտոնի ցուցահանդէսին մէջ ոսկի շքադրամ տրուած է Պ. Սաատճիլլահ պէյի յանձնակատարութեան Տանը։

ԾԱՆՕԹ. — Անոնք որ օթօմոպիլ գնել կ'ուզեն, մեծապէս գոհ պիտի մնան դիմելով Բանկալթիի Հայոց գերեզմանատան կից գտնուող օթօմոպիլի կայանը, ուր պիտի կրնան գտնել ամէն տեսակ օթօմոպիլներու նմուշներ, իրենց ուզած ընտրութիւնը ընելու համար։ Բերայի մէջ երթեւեկող բոլոր վարձու օթօմոպիլները կը պատկանին Պ. Սաատճիլլահ Տան։

ԳՈՐԳԵՐ
ՉԻՆԱԿԱՆ ՓՍԻԱԹ
(ՉԻՆ ՀԱՍԻՐԸ)

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՎԵՐՄԱԿՆԵՐ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ, ԼԻՆՕԼԷՕՄ, ԿԱՐԱՍԻՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԾՈՊԵՐ (ՍԱՉԱՔ) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՐՕ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

Բէրա, Շիշակ ճամբայ, Բասամ Անաթոլի,— Կալաթա, Եէնի ճամի, 14, Թիւնէլի կից,— Պոլիս, Ֆինճանճըլար, 33, 35, 37

22—36

ԼՈՆԺԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԻԱԿ ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ, պաշտօնապէս ընդունուած Օսմ. Պատերազմական Նախարարութենէն, Միացեալ-Նահանգներու, Իտալիոյ և Ճաբոնի ծովային նախարարութիւններէն, Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Սերպիոյ և Քանատայի երկաթուղեաց վարչութիւններէն, ինչպէս նաև Արժանթինի ելեկտրական թրամուէյներու ընկերութիւններէն և բազմաթիւ ուրիշ ոչ նուազ կարեւոր վարչութիւններէ։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ-ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

5 Մեծագոյն մրցանակներ.—Անվերս (1885), Բարիզ (1889), Պրիւքսէլ (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906)։
2 Արտաքոյ մրցման, անդամ ժիւրիի.— Ժընէվ (1896), Թուրին (1899)։
5 Ոսկի մրցանակներ, 50է աւելի ուրիշ մրցանակներ Նէօշադէլի եւ Քիուի դիտարաններէն։
16 Շքադրամներ.— Բարիզ, Վիեննա, Ֆիլատէլֆիա, Անվերս Ամսթերտամ, Չիքակօ, ևն., ևն.։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ **ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷԶՎԷՃԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ** Մեծ Շուկայ, Մահճազաճըլար, 44—46 Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի գաւառի մէջ նոյն վաճառատան բազմաթիւ յաճախորդներէն, պէտքը ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ ղրկել իրենց ապրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար։ 50—7

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ գոհարեղէններ եւ ոսկի շղթաներ։

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՐԻՒՐԻՆ 20—25
ԱԾՈՒԽԻՆ, ՀԱՆՔԱԾՈՒԽԻՆ, ՔՕՔԻՆ, ԱՆԹՐԱՍԻԹԻՆ, ԵՒ ՎԱՌԵԼԻՔՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ
ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՏԸ ԶԱՌԱ
ՍԷՆ-ՓԻԷՐ ԽԱՆ, ԳԱԼԱԹԻԱ, Կ. ՊՈԼԻՍ

Գործակալներ, բլասիէներ կը փնտռուին քաղաքին, արուարձաններուն և գաւառներուն համար։

Վերոյիշեալ ապրանքները Պօն-Մարշէի մէջ ալ կը ծախուին։

ԻՆՉՊԷՍ ՓԱՅԼԱԿԸ
ԿԸ ՄԱՔՐԷ ՕԴԸ
ՆՈՅՆՊԷՍ
ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ՄԱՔՐԷ ԱՐԻՒՆԸ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ
ԲՆՈՒԹԵԱՆ
ԴԱՐՄԱՆՆԵՐԸ

ԵԼԵՔՏՐԱԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳՕՏԻ

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ՄԱՔՈՒՐ ԱՐԻՒՆ,
ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿՈՐՈՎ ՈՒՆԵՆԱԼ
ԿՐԵՑԷՔ
ԵԼԵՔՏՐԱԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳՕՏԻ
ՈՐ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾ Է ՏՈՔԹ. ՐԻՇԱՐՏՍՕՆԻ
ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆ ՄԱՐՏԿՈՑՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԻԱԿ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ
ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ
ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՏԸ ԶԱՌԱ
Ղալաթիա, Սէն Բիէր խան
Թիւ 25—26

Ամենէն ապահով, լաւագոյն եւ ամենաարագ դարմանն է հետեւեալ հիւանդութիւնները բուժելու համար, որոնք արեան անմաքրութենէն առաջ կուգան.—Գլխացաւ, յօդացաւ, յօդատապ, ողերու այտուց, ջղացաւութիւն, խոստուք, սիաթիք, գլխի պտոյտ, ամլութիւն, անկարողութիւն, ջղային տկարութիւն, կիներու հիւանդութիւններ, ստամոքսի տկարութիւն, ջլախտ, աւազախտ, յիշողութեան կորուստ, նիհարութիւն, կիներու տկարացումը եւայլն։

ԵԼԵՔՏՐԱԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳՕՏԻԻՆ գինն է ֆրանք 40 թիւ 1, ֆրանք 50, թիւ 2, ֆրանք 75 թիւ 3։ Կը ծախուի Փարմասի Ֆրանսէզ, Ս. Ռըպոլի, սիթէ Րումէլի, Բերա և Պօն-Մարշէ։

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝	130,000,000 ֆուրոն
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ՝	39,000,000 ֆուրոն

Կեդրոնատեղի՝ ՎԻԵՆՆԱ.

Մասնաճիւղեր.— Կ. Պոլիս (Ղալաթիոյ և Բերայի գրասենեակներով), Ակրամ, Աուսիկ, Բիէլից, Բիալա, Բօզէն, Բրիւն, Բէշթա, Չէրնովից, Ֆրիտէք-Միսթէք, Կրաց, Ինսպրուք, Կարլսպատ, Քլակէնֆուրթ, Քրաքաւ, Լէմպէրկ, Մարիէնպատ, Մէրան, Բիլզէն, Բրակ Բրօսնից, Բրշէմիսլ, Ս. Բոլթէն, Թառնով, Թէբլից, Թէշէն, Վիլաշ և Նէօյթիշայն։

Վինըր Պանք-Ֆերայն պանքայի ամէն գործառնութիւն կը կատարէ. փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուըմիթացով և արժէթուղթեր աւանդ ձգուելու փոխարէն։ Առեւտրական թուղթեր կը զեղչէ։ Չէքեր և վարկագիրներ շրջաբերութեան մէջ կը դնէ ու հեռագրու. գումարներ վճարէ Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու վրայ քաշուած առեւտրական թուղթերու վճարումը կը կատարէ խիստ չափաւոր տոկոսով։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ։ Բաժնեթուղթերու գնում և վաճառում կ'ընէ անմիջական կերպով յանձնելի։ Կը գնէ եւ կը ծախէ թանկագին դրամներ ու [illegible], զարդոսկիներ եւայլն։

Վինըր Պանք-Ֆերայն Խնայողական Սնտուկի մասնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատած է, %ին 3½ տոկոսով և իր յաճախորդներուն խնայողութիւնները կ'ընդունի, սկսեալ ոսկեդրամ յիսուն ղրուշէն։

«Սէյֆ» դրամարկղները, որոնք Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ կը գտնուին, խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կը տրուին և ամէն ապահովութիւն կ'ընծայեն։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Բերա, Շիշակ ճամբայ, Թագսիմի Ֆրանս. հիւանդանոցին մօտ, 52 թիւ աբարդըման։

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՌԻՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեքտրականութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած տաք օդի, տիաֆանօսքօբի, պռօնքօսքօբի, էօզօֆակօսքօբի ու ամենէն նորագոյն մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կը դարմանէ խուլութիւնը, գըլխու պտոյտը ու հինցած ցաւերը, ականջ խժալը ու ականջի, քիթի, բերնի, կոկորդի ու խռչափի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։

Նամանաւանդ երեսի ու քիթի վրայ եղած տձեւութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին, առանց գործողութեան, կատարելապէս կը չքէ նոր տեսակ գործիքով մը, որուն շնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու Եւրոպայի մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցանէ։

Վիզի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և աղոց կոկորդի նշիկները (պատէմճիք) կը հանէ առանց արիւնահոսութեան իր մասնաւոր գործիքովը։

Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Պահչէ գաբու, Համիտիյէ սիպիլի դէմ, Արիք Իւթիւճեան դեղարանը. իսկ կէս օրէ վերջ, իր տունը, Բերա, Շիշակ ճամբայ, Թագսիմ, Ֆրանս. հիւանդանոցին մօտ, թիւ 52 աբարդըմանը։

Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ վկայեալ աղքատները ամէն օր ձրիաբար դարմանելու պատրաստ է։ 55—49

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
BANQUE RUSSE
Pour le commerce étranger
Հիմնուած՝ 1871ին
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒԲԼԻ
ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ. — Քալաշնիքօֆի սակարան, Սէննայա հրապարակ եւ Վասիլի Օսդրօֆ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Աքքէրման, Արխանկէլ, Աստրախան, Արմավիր, Բաքու, Պալաշով, Եկաթերինոտար, Ելիզավեթկրատ, Իսմայիլ, Խերսոն, Քիէֆ, Քօզլօֆ, Խօքանտ, Քրեմէնչուկ, Մոսկուա (Կավրիքով փողոցի մասնաճիւղով), Նիքոլայէվ, Նիժնի-Նովկորոտ, Նովօ, Նիքոլայէվսք, Նովօռոսիսք, Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բեթրոփավլովսք-Սլոպոտա, Պոլդավա, Ռիկա, Ռոստով, Ռոմնի, Ռիպինսք, Սարաթօֆ, Սիմպիրսք, Սէմֆէրոբոլ, Զլաթօբոլ, Թիւմէն, Թօմսք, Վէլէքի, Ուսթիուկ, Վիաթքա, Վրոնեժ, Վօլոկտա և Վօզնէսէնսք։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Ալեքսանդրիա (Խերսոնի մէջ), Պոպրինեց, Նովայա-Պրակա, Քախովքա, Նիքոբոլ և Սըօլա։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ.—Լոնտոն, Բարիզ, Ժընէվ և Կ. Պոլիս։

Ռուսական դրամատունը կը զբաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառութիւններով. Նախավճարներ (avance) ապրանքի վրայ և քոմիսիոնով վաճառում ապրանքի։ Խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կուտայ ամենավստահելի «Սէյֆ» դրամարկղներ [illegible]։

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԲԱՌԳԻՐՔ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Աւարտեցաւ նոյն հոյակապ համայնագիտական բառագիրքը։ Կը ծախուի Մաթէոսեան գրատունը, երկու հատոր 120 ղրուշ։

ՊՕՂՈՍ ԳԱԼԹԱՔՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ, ԹԻՒ 56
ԳԱՅՍԷՐԻ, ՔԻՒՉԻՔ ՊԷՕՐԷԿՃԻԼԷՐ, ԹԻՒ 26
ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԴԵՂՈՐԷԻՑ ԵՒ ԱՔՏԱՐԻԷԻ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ

ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄԷԼՔ — Օզոնմէլ, գլօֆօրմ, սէլօլ, անթիփիրին, կլիսէրօ ֆօսֆաթ, գլօրիւր տ'օր, սալոլ, բիքարպօնաթ [illegible], Միրթինի, նիթրիքին եւ միւս ալքալոյիտներ, էքսթրէ միւսկ եւ ֆլիւիտները։

ԲՈՒԼԷՆՔԻ [illegible] եւ ուրիշ ապրանքներ։

ՔԻՒՆԻՆԷՆ [illegible]։

Սալոմոն և Բասթիւրօի գօնեաքներ [illegible] և ուրիշ դեղատար գինիներ։

Ոսկերու համար անձնոց փոյրներ, քօթոն, կազ, Թէռմօմէթր, քաթէթէր և վիրաբուժական գործիքներ, պէպէրոն, կաշուէ [illegible], փիլթաօ Բասթէօրի։ Ամենէն աժան եւ գեղջեալ գիներով։

ԱՔՏԱՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Զէնճէֆիլ, գարանֆիլ, պահար, գնագին, զամք, Թառչին, Զինք, Սէյլանի, տիւնանմէքի, քինինիկ, կէօզ Թուղր, գուրչուն Թուղր, յիմոն Թուղր, անասօն, գօմալիքօ, սափրանա, տէմիր հինտ, հինտիօթեան [illegible], [illegible] ազան [illegible] Լիմոնի, գարանֆիլի, Թարչինի եւ անիսոնի իւղերը մեծաքանակ կը ծախուին եւ ուրիշ ամէն տեսակ հոտաւէտ իւղեր։

Զէյթունի իւղերը մասնաւորապէս Նորվէկիայէն ուղղակի իրենց պատկանած նաւահանգիստները կը ղրկուին. նաեւ ուրիշ մեծաքանակ ապրանքներ իրենց նաւահանգիստները հանելու դիւրութիւններ ալ կ'ընծայուին։

ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՒ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՓՈՒԹՈՎ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ 28—32

ՏՀԻ ՆԷՇԸՆԸԼ ԲՐՕԹԷՔԹՕՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է Ճէյմս Պիլտինկ Չըրչ Սթրիթ։
Ընկ. դրամատունն է Տը Լօնտօն էնտ Բրովէնշըլ Պանք-Լիմիթըտ, 42 Քասըլ Սթրիթ, Լիվըրփուլ։

ՏՀԻ ՆՈՐԹ ԻՍԹԸՐՆ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ընկ. կեդրոնատեղի.—Պանք Չէմպըրս, Թօնթէյր Տարլինկթըն
Ընկ. դրամատունը.—Տիթ Լօնտօն Ճօյն Սթօք Պանք Լիմիթըտ-Տարլինկթըն

Վերոյիշեալ Ընկերութիւնք իրենց անհաւասար ուղղամտութեան և արդարասէր ու պատրաստակամ սովորութեանց համաձայն կ'ապահովագրեն հրդեհի դէմ ամէն տեսակ շէնքեր և ապրանքներ, ամենանպաստաւոր պայմաններով և ամենէն աժան գիներով։ Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ տոկոսցոյց։ Ապահովագրական ընկերութեանց համայնաժողովէն (սինտիքա) դուրս կ'աշխատին։

Արեւելքի ընդհանուր Մայոր Տնօրէն (Manager)
ՎԻՔԷՆ Ա. ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ
Secretary
ԵԴՈՒԱՐԴ ՃԱՊՊԵԱՆ

Կալաթա, Իլեասի խան, թիւ 7, 8
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ։

ՈՒԻՆՔԱՐՆԻՍ

WINCARNIS
Wincarnis
Coleman & Co Ltd NORWICH

Կազդուրիչ իսկայ գինին,
որ աշխարհիս մեծագոյն բժիշկներէ ընդդէմ
ԱՐԵԱՆ ԱՆՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ
Սակաւարիւնութեան
ԸՆԴՀ. ՏԿԱՐՈՒԹԵԱՆ
ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ԳԷՇ ՍՆՆԴԱՌՈՒԹԵԱՆ

Բոլոր ականաւոր բժիշկներու գնահատման արժանացած է։ Բոլոր դեղարաններու և դեղավաճառներուն քով կը գտնուի։ Կեդրոնատեղի, Սիրքէճի, Խորասանճի խան, թիւ 1, 5։

32—52

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Աւստրօ-Ամերիկեան

(Cie de navigation Austro-Americana)

ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայուին հայ ճամբորդներուն։ Շոգենաւերը կրկին պատուակ ունին։ Սնունդը խնամեալ է։ Ելեկտրական օդափոխում և լոյս։ Մարքոնիի դրութեամբ անթել հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ ձրի։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան,

Ղալաթիա, Շարապ իսկելէսի փողոց, Լոյտ Օթրիշիէն գործակալութեան նախկին շէնքին դիմաց և Արապեան խանին վերեւ թիւ 24։

Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՕՐ ՔՈՒՐՄԻՋԻ

ՇԱՎՈՒՇ ՕՂԼԸՐԻ Սիկառի Թուղթը

ԾԽԱԽՈՏԻ ՄԱՂԱԶԱՅԱՆ ԳԻՉ
Թիւ 14

Խորախանիչ մարքալով ծանօթ մեր սիկառի թուղթին շատ մը կեղծերը հրապարակ հանուած են։ Ատոնց դէմ գտնուած է մեր կողմէ։ Ուստի մեր յաճախորդներէն կը խնդրուի ծխախոտի մաքսատան կից թիւ 14 վաճառատունը դիմել։ Կարգ մը մանրավաճառները, ծխավաճառներ, աւելի շատ ընելու համար, ուրիշ թղթեր կը ջնեն մեր ընտիր թուղթերուն տեղ։ Սխողները պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն մեր սիկառի թուղթին կողքին վրայ և մէջը գտնուած խարսխաձեւ նիշին և իւրաքանչիւր թերթիկներուն վրայ տպուած չոր դրոշմին ու 14 թիւին, նոյնպէս ուշադրութիւն դարձնելու է մեր թուղթին ազնուութեան։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ	տարին.	108 ղր.
» » »	վեցամսեայ.	60 »
Գաւառներու համար	տարին.	108 »
» »	վեցամսեայ	60 »
Արտասահմանի համր.	տարեկան	35 ֆր.
» »	վեցամսեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. Հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ.. բաժանորդները անպայման կանխիկ, ծանուցումները առանձին կը սակարկուին. Դրամ ղրկելու ամենադիւրին եւ աժան միջոցը Մանտաթն է։

Արտօնատէր՝ ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕԶԱՃԵԱՆ